

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

„Bidt met een algemene stem”

Preek over Mattheüs 27 : 15-26 in de bidstond voor de Theologische Hogeschool op 25 september 1962.

Schriftlezing: Handelingen 3 : 12-26.

Gezongen: Gez. 17;

Ps. 48 : 6 (na geloofsbel.);

Ps. 51 : 6, 7, 9, 10;

Ps. 133.

Geliefden in onze Heer Jezus Christus,

We zijn dus samen opgegaan om te bidden. De mensen van het Gezinsblad en de Contactklanten. De broeders van wie gevreesd wordt dat ze niet meer goed-vrijgemaakt zijn én die anderen, die er min of meer uitliggen omdat ze veel té vrijgemaakt zijn. De volgelingen van Assen én de deelnemers aan Birkhoven.

We zijn samen hierheen gekomen om te bidden. En — wat meer is — we zijn hierheen gekomen om samen te bidden.

Samen bidden, — dat is toch dit: dat je samen één ding nodig hebt en dat je nu om dat éne samen gaat vragen. Het is dit: dat niet ieder voor zichzelf bidt en dan niet allen weer om iets anders bidden, los van elkaar en zelfs tegen elkaar in. Maar dat je samen bidt om wat je ook samen nodig hebt. Want je hoort immers bij elkaar. Omdat je samen hoort bij Christus en bij God.

En omdat we horen bij Christus en zó ook horen bij elkaar, — daarom zullen we toch in elk geval om dit ene moeten bidden: dat we bij Christus blijven en dat we bij elkaar blijven.

Dat moeten we bidden, juist in deze bidstond voor de Theologische Hogeschool. Bidden voor de Theologische Hogeschool, — dat is toch: bidden om de heerschappij van het Woord Gods over ons leven en het leven van al Gods kinderen. We bidden maar niet voor professoren, lectoren, studenten. Maar we bidden voor ons zélf: laat het werk aan de Theologische Hogeschool voortgaan en zegen het. Heere.

D.i.: regeer ONS alzo door Uw Geest en Uw Woord dat WIJ ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen. Hoe zouden we kúnnen bidden voor de Theologische School, als we niet bidden om ons eigen geloof en om onze eigen gehoorzaamheid, om ónze onderwerping aan het Woord van God, dat ons tot discipelen maakt van Jezus Christus?

En hoe blijkt dat, dat wij discipelen zijn van Jezus Christus? Doordat wij blijven bij elkaar. Dat heeft Christus zelf gezegd: Hieraan zullen allen weten, dat gij discipelen van Mij zijt, indien gij liefde hebt onder elkander (Joh. 13 : 35). En niet alleen dat anderen ons discipelschap herkennen aan onze onderlinge liefde, maar wij zelf ook. Wij weten, zegt Johannes (1 Joh. 3 : 14), dat wij overgegaan zijn uit de dood in het leven, omdat wij de broeders liefhebben.

Bidden voor de Theologische School dat is dus de vraag aan God: geef, dat wij de broeders liefhebben. Maak ons — hoe langer hoe meer — tot discipelen van Hem, die onze haat verduurd heeft, opdat wij zouden liefhebben.

* * *

Onze haat, ons áller haat, en onze bekering tot Jezus Christus, — daarom gaat het nu juist in Mattheüs' bericht over de keuze die het volk maakte, vóór Barabbas en tégen Jezus. Het volk, dat tot dusver eigenlijk nog niet betrokken was bij wat er met Jezus gebeurde.

Het waren immers de leiders van het volk, de schriftgeleerden, de priesters, geweest die het op Christus hadden begrepen. Zij waren Hem gaan haten. Zij waren op middelen gaan zinnen om Hem kwijt te raken. Zij hadden tenslotte naar het uiterste middel gegrepen: Jezus moest dood. Het volk had daaraan nauwelijks deel. Zeker, de scharen die Jezus volgden waren op het laatst wel erg uitgedund. Ze waren in deze rabbi min of meer teleurgesteld. Maar zodra Hij tóch weer scheen te zijn wat ze van Hem verwachtten, waren ze ook weer vol enthousiasme. Een week geleden hadden ze Hem nog juichend ingehaald, toen Hij op een ezel Jeruzalem binnenreed. In elk geval: het volk was helemaal niet uit op zijn dood. Het had aan Jezus' gevangenneming, aan zijn veroordeling door de hoge raad, aan zijn voorleiding voor Pilatus part noch deel. Telkens weer komt het uit in het evangelie dat het de voormannen zijn die Christus uit de weg willen ruimen. Van hén schijnt dan ook zijn lot af te hangen. Van hen én van Pilatus. Want zonder Pilatus' vonnis kunnen ze niets beginnen. Zij hebben Christus al veroordeeld. Nu moet Pilatus nog volgen.

Maar met die veroordeling door Pilatus gaat het niet zo vlot. De beschuldiging: Deze wil koning der Joden zijn, — had Pilatus, na enig onderzoek, al gauw gebracht tot de conclusie: ik vind geen schuld in Hem. En daarmee schijnt dan ook het eind van het proces op handen te zijn. Pilatus zal een vonnis moeten vellen.

Ja, maar hij wil geen vonnis vellen. Want Jezus veroordelen kan hij niet, — er is immers niets steekhoudends tegen Hem ingebracht. Maar Jezus vrijspreken durft hij niet. Hij ziet er tegen op, die fanatieke heren, daar vóór hem, teleur te stellen. En dus zoekt hij een uitweg. Dus probeert hij Jezus vrij te krijgen, maar dan zo dat de Joden hém niets kunnen maken.

Op dat moment nu, als Pilatus krampachtig zoekt naar een mogelijkheid, aan de beslissing te ontkomen, — die beslissing die hij toch eigenlijk wel nemen moest, — op dat moment doet zich plotseling een onverwachte kans voor. Want er ontstaat een volksooploop voor het paleis. Marcus zegt: er klom een volkshoop naarboven. En al die mensen verzamelen zich niet voor niets daar, bij het rechthuis. Ze komen met een bedoeling. Ze zijn dat immers gewend zo langzamerhand, dat ze op het feest een van de israëlietische gevangenen kunnen loskrijgen van Pilatus. Hoe Pilatus daartoe gekomen is, weten we niet. Maar in elk geval: zo gebeurde het regelmatig de laatste jaren. En zo zou het ook dit jaar gebeuren. Dáárom klimmen ze naar boven, de steile straten langs, en ze naderen het paleis, net op het moment dat Pilatus vertwijfeld naar een uitweg zoekt.

De stadhouder hoort en ziet ze komen. En hij grijpt onmiddellijk zijn kans. Want dit is een kans uit duizenden. Hij zal nu het volk gaan uitspelen tegen de leiders. Hij zal het volk op Jezus laten stemmen. Dan moet hij deze gevangene wel loslaten. En hij zal het graag doen ook. Maar dan zo, dat hij zijn eigen vingers niet brandt. Hij zal het volk laten kiezen. De schare, — die mag op het feest altijd een keus maken. De schare zal ook vandaag de beslissing brengen.

En daar hebt ge het dus. Plotseling wordt het volk van de straat, plotseling wordt de gewone man, plotseling wordt ook de meest onbetekenende broeder uit de oud-testamen-

INHOUD

„Bidt met een algemene stem”	J. K.
De Zaaier	P. K. K.
Na de „Schooldag”	C. V.
Nommensen	H. A.
Persschouw	C. V.
Kritische krabbel	Fr.
Kerknieuws	

tische kerk er bij gesleept. Het gewone kerklid moet nu stemmen. Hij krijgt een stem in het kapittel. Hij moet nu stemmen vóór of tégen Jezus van Nazareth.

Als Jezus straks gevonnist zal worden, als Hij straks de dood in wordt gejaagd, dan zal dat maar niet te wijten zijn aan de lafheid van Pilatus, niet slechts aan de haat der hoge heren, maar in elk geval ook aan de keus van Jan-Publiek. Als Christus straks wordt buitengeworpen, dan zal dat de daad zijn van de schare óók, van de schare zéker. Want het is juist die schare die nu de doorslag geven moet. Het is de schare die over het lot van Jezus zal beslissen.

Nu schijnt dat helemaal niet ongunstig, dat aan het volk stemrecht wordt verleend in dit rechtsgeding. Want — dat heb ik zo juist al gezegd — vijandig gezind is het volk Hem zeker niet. Integendeel: bij grote delen van het volk heeft Jezus een grote naam. Ze verwachten van Hem oneindig veel meer dan van hun officiële leiders. En dat is geen wonder ook. Want Hij kende hun nood, hun ellende. Terwijl niemand zich om hen bekommerde, trok Hij door hun sloppen en stegen en Hij trok zich hun moeiten aan. Hij zag de troosteloosheid overal. Hij had aandacht voor kromgewerkte huismoeders en de straatschooier-tjes trok Hij tot zich. Hij had zijn ogen wijd open voor hun hulpeloosheid. Hij zág, Hij zag werkelijk. Hij zag de schare en werd met ontferming bewogen, daar ze voortgejaagd waren en afgemat als schapen die geen herder hebben. En Hij verkondigde hun de blijde boodschap van het Koninkrijk. En Hij genas al hun ziekten en kwalen.

Kijk, die mensen moeten nu zeggen, wat er met Jezus gebeuren moet. Aan de stem van die mensen hangt nu zijn leven. Pilatus weet heus wel wat hij doet. Hij denkt: dat kan eenvoudig niet mislopen. Zij zullen toch zeker voor Jezus stemmen.

Natuurlijk, dát was de verwachting van Pilatus. Hij wist immers dat de overpriesters Jezus uit nijd hadden overgeleverd. Uit nijd. Ze waren dus jaloers op Hem. Wat zij misten, — dat had Hij: invloed bij het volk. Juist daarvoor waren ze bang: dat Hij hen helemaal overvleugelen zou. Dat Hij hun de touwtjes uit handen zou nemen. We moeten er wat aan doen, hadden ze gezegd, want de hele wereld loopt Hem na.

Nu, denkt Pilatus, die invloed bij het volk moet Hem er dan maar doorslepen vandaag. Daar, bij het volk, ziet hij zijn kans. Want hij zoekt naar middelen om Jezus vrij te laten. En juist omdat hij het dáárop aanlegt, — juist daarom durft hij ook rustig de beslissing over Jezus in handen van de scharen te leggen. Daarom heeft hij ook het volste vertrouwen in dat tweetal dat hij aan de menigte voorstelt: Jezus of Barabbas.

Die Barabbas zat n.l. juist op dat moment

gevangen. Kennelijk — dat blijkt wel uit de berichten der andere evangelisten — kennelijk was hij betrokken geweest bij een relletje: misschien een incident met een politiek tintje, maar mogelijk ook een gewone roofoverval. In elk geval: er was bij die schermutseling iemand gedood. En Barabbas was gearresteerd. Hem zet Pilatus nu naast Jezus. En hij is aardig zeker van zijn zaak. Jezus zal gekozen worden. Barabbas is maar een figurant. Wie wil Barabbas nu? Wie zal Jezus nu laten vallen? Jezus, die nog geen week geleden zo'n geweldige opgang had gemaakt bij de schare. Die ze juichend hadden ingehaald. Die ze hadden begroet als verlosser, als hun redder.

Zo stelt Pilatus de zaak dan ook. Hij zegt nadrukkelijk: Jezus, die Christus genaamd wordt. Jezus, van wie ge toch beweert dat Hij de Messias is.

Wie van deze twee zal ik u loslaten: Barabbas of Messias-Jezus? Jezus toch zeker? Gij kiest toch zeker voor Jezus! Natuurlijk kiezen zij voor Jezus.

Maar dan gebeurt het onverwachte. Dan komt het onbegrijpelijke. Even is er een pauze nadat Pilatus zijn tweetal gesteeld heeft. Want hij wordt enige tijd in beslag genomen door een boodschap, afkomstig van zijn vrouw. De vergadering moet dus even worden geschorst. Maar tijdens dat oponthoud zien de overpriesters en de oudsten kans, de scharen om te praten. Er staat: ze overreedden het volk. Er was dus wel overredingskracht voor nodig. Ze wisten: als we niets doen, als we niet ons uiterste best doen, gaat het verkeerd.

En werkelijk, het volk zou zo maar voor Jezus gekozen hebben. Maar het lukt ze toch. Want als Pilatus dan met de afhandeling van het agendum kan voortgaan, als hij na die korte pauze zegt: zullen we nu dan maar stemmen? wie wordt het? — dan roept de schare niet: Jezus, maar: Barabbas. En niet alleen dat ze de vrijlating van Barabbas eisen, maar daarenboven hebben de oudsten, de ouderlingen dus, nog meer weten te bereiken. Want als ze dadelijk „Barabbas” roepen, dan is Pilatus stomverwonderd. Dan weet hij niet wat hij er van denken moet. Hij vertrouwt zijn oren niet. En, onzeker, weifelend, onthutst, vraagt hij: maar wat moet ik dan doen met Jezus, die Christus genoemd wordt? Nota bene, ge weet toch wel over wie ge stemt vandaag? Over Jezus. Niet maar over de een of andere onbekende klant uit een achterbuurt. Maar over Jezus, die Christus genoemd wordt. Wat moet er dan met Hém gebeuren?

En dan komt direct het antwoord: Hij moet gekruisigd worden.

Ja maar, zegt Pilatus — en dan blijkt nog eens dat hij van Jezus' schuld geen zier geloof — ja maar, wat heeft Hij dan toch voor kwaad gedaan? Maar redeneren helpt al niet meer. Ondanks Pilatus' tegenstribbelen, ondanks zijn appél op hun verantwoordelijkheidsbesef, ondanks zijn herhaalde betuiging dat er tegen deze rabbi toch niets steekhoudends is in te brengen, — ondanks dat alles schreeuwen ze alleen maar: aan het kruis met Hem! Ze horen niet meer. Ze leggen zichzelf geen rekenschap meer af van hun stem. Ze zijn niet meer vatbaar voor argumenten. Ze weten maar één ding meer: kruisigt Hem!

En dat zeiden ze allen (vs 22). Er was er niet één die voor Jezus stemde. Christus werd ter dood verwezen niet door een krappe meerderheid, niet ondanks het felle protest van enkelen. Want dat protest was er niet. Dat protest kwam nog wel van de kant van Pilatus. Maar ondanks dat protest van Pilatus, zeiden ALLEN: Hij moet gekruisigd worden. Christus' vonnis was geveld. Het was geveld, niet door Pilatus, ook niet door de leiders alleen, maar door de scharen. En het was geveld met algemene stemmen. Ze zeiden ALLEN.

* * *

Christus' vonnis was geveld. Maar was dat werkelijk een vonnis over Christus? Ik bedoel: heeft het volk geweten wat het deed? Heeft het willens en wetens de Christus aan het kruis gebracht? Hebben ze dat werkelijk beseft, dat hun keus zo verschrikkelijk ernstig was, omdat ze stemmen moesten voor of tegen Christus?

Petrus zegt later, na de genezing van de verlamde aan de Schone Poort, tot het volk:

Gij hebt Jezus overgeleverd en verloochend ten overstaan van Pilatus, ofschoon deze oordeelde dat men Hem moest loslaten. Maar, voegt hij er dan aan toe, ik weet dat gij het uit onwetendheid gedaan hebt, gelijk ook uw oversten. D.w.z. zowel de voormannen als de mensen uit de massa hebben niet gezien dat Jezus de Christus was. Natuurlijk, dat was hun zonde. En dat was voor Christus verschrikkelijk dat ze Hem niet herkenden als de Verlosser. Maar dát heeft Hij toch ook wel geweten: ze zien in Mij slechts een gewone israëliet. Ze stemmen niet voor of tegen de Christus, maar voor of tegen een zekere Jezus van Nazareth. Dat hebben ze eerst wel gedacht, gehoopt zelfs, dat Hij werkelijk de Messias was. Daarom hebben ze Hem ook zo vol geestdrift ingehaald. Maar nu ze Hem zo zien staan voor Pilatus, — nu weten ze het wel zeker: Is dat nu een Koning? DE Koning? Is dat nu de Messias die zo met zich laat sollen? Dat weten ze wel zeker nu, dat deze de Christus niet is. Hij is maar een gewone man. Niets bijzonders. De Christus? Welnee, alleen maar een broeder, zoals er dertien gaan in een dozijn.

Zo heeft het volk gestemd. En is dat dus zo erg niet, wat ze doen? Maar wat gebeurt hier dan? Goed, laat het volk in Hem niet meer hebben gezien dan één der hunnen. Wat doen ze dan met één der hunnen. Laat iedereen gemeend hebben: het is zo maar een broeder. Wat doen ze dan met deze broeder? Als deze Jezus voor hen dan niet meer is dan zo maar iemand, — is het dan niet zo belangrijk meer, wat ze met Hem doen, wat ze Hem aandoen?

Kijk, dat is het nu juist. Nu ze in Jezus niets bijzonders meer kunnen ontdekken, nu Hij voor hen alleen maar een gewone man is, een volksgenoot, een broeder, méér niet, — nu komt het er blijkbaar niet meer op aan.

Dat ze in Jezus de Christus niet zien, dat is erg. Maar dat ze met een gewone broeder uit de kerk zó doen, zó achteloos, zó onbarmhartig, zó bruut, — dat is even erg.

Waarom ze op Barabbas stemmen en niet op Jezus? Waarom ze Barabbas verkiezen boven Jezus? Waarom ze op Pilatus' vraag, wat er dan met Jezus gebeuren moet, zelfs schreeuwen: aan het kruis met Hem?

Och, dat zal bij allen wel weer een andere achtergrond hebben gehad. We weten toch wel, hoe dat gaat. De één heeft dit motief. De ander heeft helemaal geen motief, — hij loopt alleen maar mee.

Misschien is Barabbas wel een leider geweest van een ondergrondse tegen de Romeinen, en misschien hebben sommigen wel daarom voor hem gekozen. En een ander heeft eerst al zijn hoop op Jezus gezet, maar als hij dan merkt dat hij zich in Jezus toch vergist heeft, dan zoekt hij voor zijn teleurstelling de bevrediging van de wraak. En er waren er natuurlijk ook, die zich helemaal niet druk maakten om zoiets als een messias, maar ze vonden die rauwe Barabbas een heel wat boeiender figuur dan Jezus, al had die eerste dan ook een moord op zijn geweten. Er zijn nu eenmaal altijd heel wat mensen die meer in vuur komen voor een avonturier uit de onderwereld, die van zich af weet te bijten, dan voor de ernst van hem, die zo onpractisch is, het koninkrijk der hemelen te zoeken. En een vierde heeft zich alleen maar afgevraagd, hoe hij Pilatus, die ellendige stadhouder, het meest kon dwars zitten. En een vijfde heeft naar de ouderlingen geluisterd: die zouden het toch warempel wel weten. En een zesde ging natuurlijk met de massa mee: als iedereen het zegt, nu ja, dan zal het toch wel goed zijn. Het is in elk geval veiliger niet op te vallen door een afwijkende mening. En een zevende. . . . En een achtste. . . .

Natuurlijk, het is bij allen weer anders geweest. Maar allen, hoe verschillend ook, allen hebben dan toch maar deze beklagde, in wie ze niets meer zagen dan zo maar een broeder, het grofste onrecht aangedaan. Misschien deden ze maar wat, zonder er over na te denken. Zo gaat het toch, als ze om je heen allemaal staan te tieren. Dan tier je mee.

Maar ondertussen: geen van allen maalde er om, wat er met die broeder daar ging gebeuren. Pilatus zei nog: maar Hij heeft toch niets gedaan. Doch daarop letten ze al niet meer. Vooruit maar: aan het kruis. En ze zijn er volmaakt gerust op, dat hun hiervan niets overkomen zal. Want als Pilatus dan tenslotte, ten einde raad, zijn eigen onschuld betuigt en de volle verantwoordelijkheid op hén legt, —

dan roepen ze: natuurlijk. Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen. Ons gebeurt heus niets. Natuurlijk niet. Wat zou dat nu? Hij is toch maar een gewone broeder. En wat doet het er dan nog toe? Bij een gewone broeder, zo maar een willekeurig kerklid, hoef je je toch niet druk te maken om de vraag, of hij schuldig is, ja dan nee. Met een broeder doe je wat je uitkomt. Je trapt hem, je striemt hem, je geeft hem prijs aan de ondergang, je brengt over hem het verschrikkelijkste lijden. Omdat je een ander liever hebt dan hem. Omdat je achter je voormannen aan loopt. Omdat je met de massa meedoet. Omdat. . . . Ja, waarom eigenlijk? Och, wat doet het er toe. Het is toch maar een broeder, méér niet.

Zo deden ze allen, zegt Mattheüs. Zo deden Jezus' eigen broeders. Zo deden de lidmaten van de oud-testamentische gemeente. Zo deed Gods eigen volk. Ze deden maar aan. Vooruit maar: wat doet het er toe?

En dat, terwijl een heidin, de vrouw van Pilatus, zich nog zó druk maakte over deze Jood, dat ze er 's nachts van droomde en haar man een boodschap stuurde: denk er om, de handen af van die man. Hij is een rechtvaardige.

O nee, dat is geen pleidooi voor Christus. Dat is alleen nog maar een goed woord voor de Jood Jezus.

Dat is geen vreze des Heeren. Het is misschien niet meer dan angst: haar man mocht zich eens in de vingers snijden. Maar daarachter zit toch dit: je kunt maar niet doen wat je zo in de zin komt. Dat kun je niet doen, zelfs niet met een jood. Je kunt hem niet veroordelen als hij onschuldig is. Pilatus, man, brand je vingers niet: Hij is onschuldig.

Hij is onschuldig, zegt Pilatus wanhopig tot de schare. Doch die schreeuwt maar door. Want schuld of geen schuld, — dat interesseert hun niet. Kruisig Hem. Daar branden wij onze vingers nooit aan. Natuurlijk niet.

Toen liet Pilatus hun Barabbas los, maar Jezus geselde hij en gaf Hem over om gekruisigd te worden. Toen ging het dus gebeuren. En dat had het kerk-volk op zijn geweten. Want het heeft Jezus niet als de Christus geëerd. En toen heeft het zich aan Hem, als gewone broeder, ook niets meer laten gelegen liggen.

En toen heeft Christus het dus ondervonden, wat dat voor volk was, waarvoor Hij zich gaf. Wat dat voor broeders waren, die Hij wilde verlossen. Dat waren broeders, die — zonder Hem — tot het vuilste, het gemeenste in staat waren. Dat was Gods eigen volk, dat het smerigste onrecht bedreef, zonder te blikken of te blozen, alsof het de gewoonste zaak ter wereld was. Alsof dat nu de normale gang van zaken was in de kerk.

Aan die gruwelijke, huiveringwekkende goddeloosheid van zijn eigen volk is Christus doodgegaan. Hij was voor hen niets. Hij was toch maar een gewone man? Die weerzinwekkende trouweloosheid heeft Christus aan het kruis gebracht. En Hij liet dat worden. Hij gaf zich daarin. Want Hij wilde dit volk weer terugkopen voor de Vader tot koningen en priesters. Hij wilde dit volk kopen opdat het toch weer zou gaan leven bij wat de Here vraagt: recht te doen en getrouwheid lief te hebben en zó ootmoedig te wandelen met zijn God.

* * *

Zeg nu niet: maar WIJ kiezen toch niet meer tegen Christus. WIJ zouden toch niet met Christus gedaan hebben, zoals die schare toen, zó laag, zó gemeen, zó trouweloos.

Want als we willen weten wat wij vandaag met Christus doen, dan moeten we letten op wat we met onze broeders doen. Met zo maar een broeder.

Dat is nu juist het ontstellende: dat in de kerk van vandaag precies zo gehandeld wordt jegens de broeder als de kerk van toen deed ten opzichte van Christus. Dat is het ontstellende: dat in de kerk de mensen elkaar kunnen vermoorden alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. Nu nóg.

Attentie, leden van de persvereniging Opbouw

Geeft uw adreswijziging op bij het adres
secr.-penningm.:

Van Lijnden van Sandenburglaan 16, Utrecht.

Natuurlijk, dat gebeurt vandaag weer op andere manieren dan toen voor Pilatus. Maar het gebeurt. En in feite gebeurt hetzelfde; de houding is dezelfde: een broeder komt er niet zo op aan.

O nee, ik heb niet het oog op een bepaalde kwestie. Ik denk niet aan groep zus of richting zo. Ik denk aan ons allen. Aan het gemak waarmee we elkaar loslaten, elkaar veroordelen, elkaar vermoorden. Iemand die we vertrouwen laat een lelijk woord vallen over een broeder. En voor we het weten hebben we dat woord tot het onze gemaakt en kijken we die ander er op aan. Er wordt door een paar mensen of door een heleboel mensen druk geroepen over ontrouw bij de een, fanatisme bij de ander. En zonder ons er reken-schap van te geven wat we eigenlijk doen, schreeuwen we al mee. Er wordt gefluisterd over een dominee. En we fluisteren mee. Een gemeentelid wordt verdacht gemaakt. En we geloven het direct. Omdat we hem toch al niet mochten. Of omdat we het altijd al wel dachten. We hebben zo maar iemand afgeschreven, omdat hij meedeed aan een actie, waarin wij geen heil zien: die is niets meer waard voor de kerk. En we kunnen niet meer luisteren naar een ander, die als doordrijver bekend staat: de man kan eenvoudig niets meer zeggen wat werkelijk tot heil is voor de kerk.

Kijk, en als we dan ook nog schuil kunnen gaan in de massa, dan wordt het helemaal verschrikkelijk. Wanneer we niet hoeven zeggen: IK deed het. Want wanneer WE iets samen doen, dan weegt MIJ dat veel minder zwaar dan wanneer IK iets alleen doe.

Daarom kunnen er in de kerk ook dingen gebeuren, waar de wereld schande van spreekt. Daarom kunnen kerkmensen samen zo maar het verschrikkelijkste onrecht bedrijven, een onrecht waartegen de wereld nog protesteert. En dat, zonder dat iemand er erg in heeft. Zonder dat iemand zich afvraagt: mag dat nu wel? Kan dat wel? Is dat wel recht? Want wat gaat ons aan het bittere onrecht dat een ander te verduren krijgt? Wat raakt ons de ellende die we een ander op de hals schuiven door onze praatjes, door onze besluiten, door ons gefluister, ons geschreeuw?

Nog eens: ik kijk niet naar één-kant. Dit gaat ons allen aan. Dit gaat ons ook aan, als we werkelijk op de bres staan voor het heil der kerk. Dit gaat ons ook aan als we, in welke grote of kleine kwestie van vandaag ook maar, voor de Heere kiezen.

We zeggen dan zo gemakkelijk: natuurlijk laat ik wel eens een steekje vallen. Natuurlijk ben ik wel eens onheus, natuurlijk bekommer ik me daarbij wel eens te weinig om mijn broeders. Maar ondertussen vinden we dat dat er toch niet zo erg op aan komt. Als er maar niet te tornen valt aan wat we dan onze „zaakgerechtigheid” noemen. Natuurlijk, zeggen we dan: de broeders. Maar ondertussen vinden we de „kerk”zaken veel belangrijker dan de broeders. In die „kerkelijke” kwesties gaat het voor of tegen Christus. En als we dan maar voor Christus kiezen, nu ja, dan komen de broeders er niet zo erg op aan. Of je je dan een beetje misgaat tegen één van deze kleinen, — of je dan eens uitschiet tegen één van Christus' schapen, — daar moet niemand over vallen. Ze klagen altijd over de toon, zeggen we dan. Alsof die toon er niet toe doet. Alsof we door de toon een broeder niet verder van ons af kunnen gooien dan we hem door al onze schriftuurlijke woorden naar ons toe kunnen halen.

Natuurlijk, wij kiezen niet tegen Christus. We staan aan zijn kant. Maar kiezen we dan werkelijk voor Christus, als we dan toch ons van onze broeders afmaken, als we ze wat achteloos behandelen. Als we met hoge woorden, of met een verachtelijk zwijgen hen van ons wegstriemen.

Want zeg nu niet, dat dát Christus niet raakt. Zeg nu niet, dat dát met verwerping van Christus niets te maken heeft. Zeg nu niet, dat wij, leden van Christus' kerk, zo Hem onze gemeenschap niet in het gezicht slingeren. Wij, die zijn Naam zegenen. Wij, die ons inspannen voor Zijn zaak. Wij, die op de bres staan voor zijn evangelie, en verteerd worden van ijver voor zijn Huis.

Komt het daarop dan niet aan vandaag, dat we voor Christus kiezen in die brandende kwesties, waarvan de pers volstaat? Dat we

Christus dienen door een zuivere belijdenis, daar een gereformeerd kerkrecht, door een principiële politiek?

Natuurlijk wel. Maar Johannes, die zich inzette voor de belijdenis van Jezus Christus als de Zoon van God, — die Johannes zei dáárom: Wie niet liefheeft, blijft in de dood. En: Indien iemand zegt „Ik heb God lief”, doch zijn broeder haat, dan is hij een leugenaar.

En Paulus, die zijn leven liet verslinden in zijn ijver voor de kerk van Christus, — die Paulus zei dáárom: Al ware het dat ik profetische gaven had, en alle geheimenissen en alles wat te weten is wist, en al het geloof had, zodat ik bergen verzette, maar had de liefde niet, ik ware niets. Al ware het dat ik al wat ik heb tot spijs uitdeelde, en al ware het dat ik mijn lichaam gaf om te worden verbrand, maar had de liefde niet, het baatte mij niets.

Heeft dat met verwerping van Christus niets te maken, als wij, links of rechts ijverend, onvermoeid vechtend, onze broeders dan toch maar onbedachtzaam, achteloos hooghartig, koud, wrevelig, vol ongeduld, tegenkomen?

Maar nu denk ik aan wat Christus gezegd heeft over het oordeel dat Hij straks vellen zal. Er zullen mensen voor Hem staan, die Hij zal verwijzen naar het eeuwige vuur dat voor de duivel en zijn engelen bereid is. Want, zal Hij dan zeggen, Ik heb honger geleden en ge hebt Mij niet te eten gegeven, Ik heb dorst geleden en ge hebt Mij niet te drinken gegeven. Ik ben een vreemdeling geweest en ge hebt Me niet gehuisvest, naakt en ge hebt Me niet gekleed, ziek en in de gevangenis en ge hebt Me niet bezocht.

Dan zullen ze Hem antwoorden en zeggen: Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig of als vreemdeling of naakt of ziek of in de gevangenis? Wij hebben U zoiets nooit aangedaan. Maar dan komt zijn antwoord: Ik zeg u. in zoverre gij dit aan één van deze mijn minste broeders gedaan hebt, hebt ge het ook Mij aangedaan.

Nee, wij staan niet voor Pilatus. Wij staan in de kerk. In de gemeente, waarin Hij door zijn bloed ons opnam, ons: broedermoordenaars. Maar juist daarom, omdat Hij ons maakte tot zijn broeders, juist omdat dát de vrucht van zijn kruis is: dat we ons weer álles aan elkaar laten gelegen liggen, dat we vol aandacht zijn voor elkaar, dat we het uiterste doen voor elkaar, — juist dáárom is het geringste onrecht, dat we het minste kerkklid aandoen, een trap naar Hem. Juist daarom is de vanzelfsprekende achteloosheid, waarmee we ons van elkaar afmaken, niets minder dan een stem in dat gruwelijke kerk-koor: Kruisigt Hem.

* * *

Kijk nu niet naar die ander, omdat dit nu net is, wat hij horen moet. Gij moet dit horen. Wij moeten dit horen, wij allen. Want wij moeten bidden, wij allen:

Laat om mijn zware val,
Uw goedheid niet van deze broeders wijken.

Mijn zware val. Ik wil me niet verontschuldigen. Want deze broeders hebben het er dikwijls naar gemaakt. Maar ook achter deze broeders staat Christus. HIJ heeft het er niet naar gemaakt.

Hij is aan die verschrikkelijke gemeenschap van zijn broeders doodgegaan. En toen is Hij — zegt Petrus — tot hen gekomen om hen te zegenen.

Achter wankelende, wijfelende, afdwalende, halstarrige broeders staat Christus. Staat Hij klaar om ons te zegenen. En dit is zijn zegen, dat Hij een ieder van ons wil afbrengen van zijn boosheden.

Omdat Hij d i t wil doen, — daarom kunnen we, bij alles wat ons benauwt, bij alles waarin we met elkaar overhoop liggen, ons samen verheugen en samen bidden tot Hem, die gezegd heeft: Weest blijde, laat u terecht brengen, laat u vermanen, weest eensgezind, houdt vrede, en de God der liefde en des vredes zal met u zijn. Amen.

GEBED VOOR DE PREDIKING 1)

Heere, onze God, onze barmhartige Vader in de Heere Jezus Christus, Gij weet, dat wij

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Zuidhorn
Ds. P. K. Keizer, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
Drs G. Puchinger, Den Haag
Dr. H. R. Rookmaaker, Leiden
Dr. Ir. J. Stellingwerff, Amsterdam
Ds. B. Telder, Breda
Ds. G. Visee, Kampen
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam
Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Geref. Persvereniging Opbouw:

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht

Administratie: Slotlaan 220, Zeist

hier gekomen zijn om te bidden. En wij danken U, dat Gij ons het bidden wilt leren door ons Uw beloften te doen horen, door ons Jezus Christus te doen zien, onze Heiland. En ons te tonen alles wat we in Hem hebben: de vergeving van onze schuld en de dagelijkse vernieuwing van ons leven.

En we danken U, Heere, dat wij zo in ons vragen aan U ons mogen vastklemmen aan Uw beloften en niet afgaan op onze eigen wijsheid, onze eigen begeerten, ons eigen verstand. Want wij zijn zo dwaas, dat wij niet weten, wat wij bidden zullen. Maar ge zet het allemaal voor ons, wat we van U mogen verwachten. En daarom geeft Ge ons Uw woord.

Heere, daarom vragen we van U, geef dat we Uw woord, Uw evangelie horen. En wil ons door het Evangelie bewegen tot geloof en tot een dankbaar gelovig gebed.

Wees Gij daarom in ons midden. En als we dat van U vragen, dan weten we het, Heere, dat Gij tot ons gekomen zijt en dat Ge zelf al klaar staat, dat Ge ons horen wilt, nadat wij gehoord hebben naar U. Wees Gij ons genadig en doe ons niet naar onze schuld. En wil door het woord, dat Gij ons geeft, ons werkelijk regeren. Zodat we ons bekeren van de boosheid van ons hart.

Vader, dit vragen we van U, om Christus wil.
Amen.

GEBED NA DE PREDIKING

Barmhartige Vader in onze Heer Jezus Christus, wij danken U, dat wij mogen komen tot U, omdat Gij in Uw onbegrijpelijke genade komt tot ons. Want Gij zijt tot ons gekomen in de verkondiging van Uw woord. Ge komt tot ons, als wij elke dag aan tafel de Bijbel lezen, Ge komt tot ons in de kerkdiensten, zondag op zondag. Ge komt tot ons, Gij, ook via het werk van onze Theologische Hogeschool. Ge zijt gekomen en Ge komt telkens weer terug ondanks onze zonden. Ge hebt geduld gehad en mededogen. Ge zijt genadig geweest en hebt ons achtervolgd met Uw woord en ons gereikt de vergeving van onze zonden. Ge zijt gekomen en Ge komt door Uw Heilige Geest, om ons leven nieuw te maken, elke dag.

En wij vinden dat misschien wel vanzelfsprekend. Maar Gij doet ons weer zien dat het Uw onbegrijpelijke genade is, want Ge doet ons onszelf zien in onze boosheid en vuilheid, zodat we ons werkelijk wegschamen voor U. Want wij willen niet wegpraten, Heere, het goede dat door Uw genade in ons leven gevonden wordt. En wij willen niet wegpraten de vruchten van het werk van de Heere Jezus Christus, die we toch zien en die er toch zijn. Maar des te meer zien we ook onze schuld. En des te meer zien we de grootheid van ons kwaad en des te meer vragen we U: vergeef ons onze hardnekkigheid, vergeef ons onze zonden.

En dát: U vergeving vragen van onze zon-

den, dat zouden we niet durven doen. We zouden niet nóg eens een beroep durven doen op Uw genade, Uw wil tot vergeving, wanneer wij dat niet wisten; dat Gij klaar staat, klaar om te horen, klaar om te geven, klaar om te vergeven, om Christus wil. En daarom hebt Ge ons toch ook Uw woord gegeven, opdat we dát zouden weten, opdat wij, ondanks onze ongelovigheid toch U zouden kennen, onze Vader en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.

En dat we Uw woord mochten horen en nog mogen horen, dat is niet ons werk en dat is niet onze trouw. Wij hebben niet gezorgd voor de voortgang van Uw evangelie. Maar Gij zijt het geweest die ondanks onze ontrouw, trouw zijt gebleven en ons toen weer trouw hebt gemaakt. We zouden Uw woord al lang hebben verknoeid en vergeten en we zouden al lang hopeloos zijn verdwaald en we zouden al lang Uw evangelie hebben losgelaten, als Gij zelf er niet voor gezorgd had, dat we het toch weer te horen kregen, als Gij zelf niet in Uw grote genade ons Jezus Christus had gegeven in de prediking van Uw woord, als Hij het niet was, de Grote Herder der schapen, die ons, verdoelden, weer opzocht en ons riep en ons terugbracht.

En daarvoor, daarvoor danken we U en daarom durven we U ook vragen: ga met Uw werk onder ons door. Blijf, Heiland, ons regeren. Daarom durven we U ook vragen om Uw zegen over het werk aan de Theologische Hogeschool. Heere, zegen die arbeid bovenal hierin, dat Gij daar Uw woord laat heersen. Dat Gij daar de blijde boodschap van onze redding door Jezus Christus doet horen en geloofd worden. Laat daar Uw wil bekend worden en gehoorzaamd. En geef dat daar zeker, daar waar Leraren en studenten zich dagelijks schikken naar het horen van Uw stem, geef dat daar zeker de vruchten van geloof en bekering gevonden worden. In ijver, al zijn de teleurstellingen ontzaglijk veel. In moed en levende hoop, al zijn de uitzichten vaak triest. In zelfverloochening, doordat allen in studie en onderlinge omgang het kruis, Jezus Christus navolgend, vrolijk dragen.

Geef zo mannen, die — de Naam van Jezus Christus belijdend in woord en werken — ook bekwaam zijn om anderen te leren. Om Uw volk te onderwijzen, zodat het wijs wordt tot zaligheid. Zodat het de boosheid van het eigen hart onderkent en de leugen van alle wereldse wijsheid, die ook in Uw kerk woont. Deze leugen, dat er enige hoop is, los van Jezus Christus, dat er enige zekerheid is, buiten U.

En dat de kerk vergaderd kan worden door onze wijsheid en door onze maatregelen, los van Uw beloften en Uw bevel.

En laat dan de heerlijkheid van het door Uw woord gewerkte geloof worden gezien in de gemeenten, in ons aller leven.

Opdat wij, uit Uw woord geleerd, zelf naar het evangelie gaan grijpen elke dag opnieuw en er uit gaan leren, opdat wij ons bekeren van onze verschrikkelijke zonden.

Maak alle ambtsdragers trouw in hun arbeid. Maak ze tot waarachtige voorbeelden der kudde. Geef zo hun woord ingang bij Uw volk.

Laat door het heerlijk Evangelie van Jezus Christus altijd weer nieuwe jonge broeders gevonden worden en gevormd, die de boodschap van heil willen verkondigen, ook al weten ze van te voren, dat aan de verkondiging van het evangelie altijd de verdrukking vastzit. Verdrukking in zijn vele vormen. Geef dat ze toch met vreugde die verdrukkingen willen lijden. En zichzelf offeren en hun leven wel willen verliezen, opdat alle vlees Uw zaligheid zou zien.

Gedenk in het bijzonder hen, die als gezonden van Jezus Christus, onder de heidenen werkzaam zijn. Bescherm ze door Uw trouwe Vaderhand en laat ze, ook al worden ze gebroken door teleurstellingen en moeiten, toch zeker blijven hopen op wat Gij doen zult hem, die op U wacht.

Maak ons allen tot blijde evangelisten van onze Heiland, leesbare brieven van Hem, die ons kocht met zijn leven. En doe ons wachten op Hem, die komt en die ons moede hoofd voor eeuwig kronen zal. En die daarom vandaag met ons gaat en onder ons is en hier onder ons, boze zondaren, ongelukkige stumperds, wonderen doet door Zijn Heilige Geest.

Doe ons saam met Jezus wandelen.

Doe ons blijven bij Hem. Dan blijven wij ook bij elkaar. En nog veel meer willen wij U vragen, Vader, veel meer. En we weten niet eens wat wij U allemaal moeten vragen. Maar dit, dit hebben we uit Uw woord geleerd, dat wij, vragend om dit ene: geloof en gehoorzaamheid, Uw kerk, en dus ook de School mogen leggen, vol vertrouwen, in de handen van U, die het tonen zult, dat Gij God zijt en dat Jezus Christus de Heiland is en dat Uw volk echt, eeuwig leven heeft. Amen.

¹⁾ Een broeder, die de kerkdienst van woensdagavond op de band had opgenomen, stelde de Redactie deze beide gebeden ter hand. Wij nemen ze gaarne in Opbouw op. — Red.

De Zaaier

Wij kunnen ons moeilijk voorstellen welk een enorme indruk de prediking van Johannes de Doper en van onze Heiland zelf op de scharen heeft gemaakt. „Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is gekomen”. Vooral toen Jezus de waarheid van zijn woord bevestigde met tekenen en wonderen. Overweldigend moet dat zijn geweest.

Maar daar bleef het dan ook bij en veel verder dan die eerste indruk kwam de prediking bij het meerendeel niet. Het duurde niet lang of de kentering kwam. Bij de leidlieden openbaarde zich reeds spoedig weerstand en bestrijding, die snel aangroeide tot afkeer en haat.

Maar Jezus ging door en predikte overal het koninkrijk der hemelen. Bij zijn discipelen vond hij een luisterend oor. Toch is het te verstaan, dat in hun hart ook wel eens vragen rezen en dat ze aangevochten werden door twijfel en moedeloosheid. Johannes gaf daar uiting aan in zijn gevangenis. Waar bleef nu de bijl, waarover hij gesproken had! Alle trotse bomen stonden nog overeind. Niet één werd geveld. Herodes bleef op zijn troon en de heraut van de grote koning zat gevangen. Waar bleef de heerlijkheid en majesteit van de koning? Alles bleef zoals het was. Jezus predikte en genas. Maar er gebeurde niets! De Romeinen bleven in het land. Geweld, afpersing, zedeloosheid, harde „vroomheid” onder Gods eigen volk: alles kon erbij door en de koning predikte maar en leerde. Hij riep tot bekering, maar het merendeel „geloofde” het wel.

Verstaan wij die aanvechting voor de discipelen?

Waar bleef nu dat koninkrijk der hemelen? 'k Denk, dat wij deze vraag best verstaan. Ook onze grote jongens en meisjes wel. 't Is toch vreselijk zoals het thans in de wereld en onder de Christenen toegaat! Twintig eeuwen Christendom en het resultaat? De dominees maar preken en de Christenen maar bidden....

In zulk een situatie begon Hij te spreken in gelijkenissen.

Wat dit betekende voor de scharen gaan we thans voorbij. Wat betekende dit voor de discipelen in hun aanvechtingen?

Hun schonk hij licht. „Uw ogen zijn zalig, omdat ze zien en uw oren, omdat ze horen”.

Toen volgde die reeks van gelijkenissen, die zo vaak beginnen met: „het koninkrijk der hemelen is gelijk aan....”.

Daarin heeft de Heiland ons iets getoond van het geheim van zijn koninkrijk, waarvan we nog geen duizendste hebben verstaan en dat we toch zo nodig móeten verstaan. De ene schat na de andere pakte hij uit voor de ogen zijner jongeren en de ene verborgenheid na de andere toonde hij hun. En het ging als maar over het koninkrijk der hemelen.

En toen konden zij ertegen! Toen maakte hij hen tot meer dan overwinnaars over al hun verzoeken en hoe ontluisterd en vernederd straks hun koning ook werd, ja zelfs toen hij stierf en ze geen licht en toekomst meer zagen...., na zijn opstanding, toen hij hun verstand opende en vooral sedert de pinksterdag, waarop hij hen aandeed met kracht uit den hoge, heeft geen aanvechting of tegenstand hen ooit meer doen wanhopen aan

de komst van zijn rijk, ja; ze hebben het zien komen met grote kracht.

Wat is nu dat geheim van het koninkrijk der hemelen, dat ook wij moeten verstaan om niet te bezwijken in onze zielen?

Dat heeft hij vooral onthuld in het eerste tweetal gelijkenissen, dat hij zijn discipelen volledig heeft verklaard.

„Een zaaier ging uit om te zaaien....”.

„Het koninkrijk der hemelen is gelijk een mens, die goed zaad zaaide in zijn akker en toen de mensen sliepen, kwam zijn vijand en zaaide onkruid midden in de tarwe en ging weg”. Toen de dienstknechten vroegen: „Heer, hebt ge niet goed zaad gezaaid? Zie eens dat onkruid....”. Kwam het rustige antwoord: „dat heeft een boos mens gedaan”. „Moet dat er dan niet uitgetrokken worden? Dat kan zo toch niet?” Dan luidt het antwoord: „wacht maar op de oogst”.

't Gaat er mij thans niet om dit alles nauwkeurig uit te leggen. Laat ons voor ogen houden wat onze Heiland van zichzelf verklaarde: „Die het goede zaad zaait is de mensenzoon”.

Zo trad hij toen op. In nederige gestalte. Incognito. 't Was aan hem niet te zien wie hij in werkelijkheid was. En zo treedt hij nog steeds op, ook nu hij verhoogd is. Als een zaaier, die uitgaat om te zaaien. Die wel weet hoe het met de akker is gesteld. Die er niet op rekent, dat elk zaadje honderdvoudig vrucht voortbrengt. Maar die zich daarom niet weerhouden laat te zaaien. Hij ziet de vogels om zich heen en ziet de zon opkomen in haar kracht. Maar de boer zaait in grote rust en met zekere stap. De zaaier is niet moedeloos over de vruchteloosheid van zoveel zaad, noch over het vele onkruid tussen zijn tarwe. „Laat ze beide opwassen tot de oogst”.

Neen, de discipelen hebben zich niet vergist en Johannes ook niet. Het koninkrijk der hemelen is gekomen. Wij weten dat nog beter sedert zijn kruis en opstanding. Deze wereld is zijn akker en op deze wereld groeit zijn oogst. Als wij maar oog houden voor het geheim van zijn koninkrijk, dat nog steeds ons verschijnt in de gestalte van de zaaier en het zaad.

Als wij soms kreunen: „O, o, er moet toch wat gedaan worden! Wat een onkruid! Wat een verwarring!”, dan zegt onze Heiland: „er wordt wat gedaan: ik zaai”.

„Maar de goddelozen verkrijgen de overhand en de duivel is haast overal de baas”, dan is zijn antwoord: „de wereld is mijn akker, daarop zaai ik en daarop oogst ik en daar brengt niemand mij van af”.

Dat is het geheim van zijn koninkrijk. Dat komt niet met uiterlijk gelaat. In de afhankeijke, haast weerloze gestalte van een zaaier gaat thans de grote Christus, verborgen, over zijn wereldakker. Zeker van zijn zaak en overtuigd als de boer dat zijn zaad goed is.

De wachttijd, waarin wij thans nog leven is de zaaitijd van het koninkrijk der hemelen. Nu hij gekomen is, is de aarde over haar keerpunt heen en welk een enorme macht de satan ook ontwikkelt, hij heeft het verloren en de oogst komt.

De akker is de wereld en niet de kerk.

Aan de kerk zijn de sleutelen des hemelrijks toevertrouwd. Veel te duidelijk is in de Heilige Schrift geboden de uitsluiting uit het koninkrijk der hemelen van allen, die een ergerlijk leven leiden en die het fundament der kerk omstoten door onschriftuurlijke prediking dan dat dit zou kunnen worden ontkend met een misplaatst beroep op hetgeen de boer tot zijn knechten zeide: „Laat de tarwe en het onkruid tezamen opwassen tot de oogst”.

Maar hoe duidelijk de rustige gestalte van de zaaier de apostelen ook voor ogen stond, zij hebben bij hun arbeid voor Christus' gemeenten nooit de vijand uit het oog verloren, die maar één doel heeft: de oogst van onze Heiland te bederven en zijn gemeenten te verwoesten.

Achter twisten en verdeeldheden hebben zij de boze gezien.

Was Petrus zelf niet in de strik gevallen in de „ure en macht der duisternis”, toen hij schijnbaar zo kloek en krachtig met het zwaard voor de Heiland optrad? Paulus doorzag de situatie in Corinthes' verdeelde kerk en waarschuwde voor rigorisme: „opdat we niet door de satan bedrogen worden, want zijn gedachten zijn ons niet onbekend”, 2 Cor. 2 : 10, 11. Hun blinde hardheid heeft

hem tot schreiens toe bewogen. Als echte herders waren de apostelen niet argeloos, maar altijd op hun hoede tegen de leeuw, die dikwijls onverwachts op een gemeente springt, zodat ze spoedig verscheurd uiteen ligt. Met allerlei listige misleidingen en goed verborgen strikken (soms zelfs om „niets”) zet hij de leden tegen elkaar op, gebruikmakend van hun karakterfouten en persoonlijke ondeugden en weet hen menigmaal te vangen in hun zwakheden en gebreken.

Dan blaast hij twisten en krakelen aan in vergadering of pers, zodat de stijl van het koninkrijk der hemelen verdwijnt en het echt hoogstaand geestelijk vermaan verandert in vleselijk verwijten van elkaar. Nijd, twist, wantrouwen, overal-wat-achter-zoeken zaait hij met volle hand. De waakzaamheid verdwijnt en het eindigt in verbijten en vereten van elkaar, elkaar naar de keel vliegen en in korte tijd is een voortijds rustige gemeente verscheurd en de gemeenschap der heiligen soms voor jaren gebroken.

De apostelen leefden niet buiten de werkelijkheid!

Al hun brieven getuigen ervan hoe zij geducht rekening hielden met en zich in acht namen voor de verwoester van Christus' kerken.

Hoe vaak heeft Calvijn in navolging van de apostelen twistende broeders niet vermaand op hun hoede te zijn voor felheid en zich te matigen om der gemeenten wil!

Hij was niet van gedachten, dat er geen strijd moest zijn. En wij ook niet! We moeten strijd voeren. Daarbij gaat het niet zozeer over de wijze waarop („bedaard” of vurig), maar over de wapenen waarmee.

Door verschil van persoonlijk inzicht zijn Paulus en Barnabas eens in verbittering van elkaar gescheiden. Toen Petrus het werk Gods verbrak in Antiochië heeft Paulus hem openlijk vermaand, maar hem niet uit het ambt gestoten.

Wij hebben de strijd niet tegen elkaar, tegen vlees en bloed, maar tegen de boosheden in de lucht en de macht der duisternis. Wie niet van uur tot uur daarvoor op zijn hoede is, als hij preekt of schrijft of spreekt, die is argeloos en een gevaar voor Christus' kerken.

„Wij geven niemand enige aanstoot om onze bediening niet in opspraak te brengen”, schrijft Paulus aan de Corinthiërs. Hij vermaand de kerk te Rome tot matiging om het werk Gods niet te verbreken. Elkaar niet bedroeven, verachten of ten verderve brengen. Daarom wordt met apostolische bewogenheid aangedrongen op zachtmoedigheid. Niet uit humanistische overwegingen, maar omdat het koninkrijk Gods bestaat in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest.

„k Wil niet „synodaal” worden, maar ook niet in verachting op hen neerzien als op een „verloren zaak”, uit vrees dat dit harde oordeel daarom ons wel eens zou kunnen treffen.

Beware de HERE ons ervoor, dat wij, als vrijgemaakte kerken in Nederland, bekend zouden worden als meedogenloze kerken.

Men heeft tijdens een synode van de afgescheiden kerken (die in het geheim gehouden moest worden), Ds de Cock eens schreiend aangetroffen over de hardnekkigheid, waarmee de broeders eigen inzichten verdedigden alsof het Gods eigen Woord was.

Laat ons oog hebben voor het geheim van Gods Koninkrijk. Dan hebben we ook de rust en de wijsheid van de zaaier. Dan kunnen we ook wachten, gelovende de kracht van het Woord, totdat het God behaagde wasdom te geven.

Als die „elite-houding” („wij zijn het!”) ons maar niet bevangt, zoals die de Geref. Kerken eens bevangen heeft. En hoe is toen onze kracht gebroken!

Laten we niet afvliegen op massa-meetings en grote demonstraties, want het koninkrijk der hemelen komt onopvallend door prediking, catechisatie, huisbezoek.

Toen onze Heiland persoonlijk het zaad zaaide, gebeurden er grote dingen: eenzamen getroost, gebrokenen geheeld, gevangenen bevrijd, zonden vergeven.

Zo heeft Hij altijd de zijnen meegekregen en hebben duizenden de eeuwen-door kracht en blijdschap gehad, aan welke verschrikkelijke aanvechtingen ze ook waren blootgesteld.

Kan dat nu niet meer?

Wat het geheim van het Koninkrijk Gods in mij wakker maakt?

Het vurig verlangen en gebed, dat in onze steden en dorpen eenvoudige, levende gemeenten van Christus mogen zijn. In wier midden het heerlijk is om te leven. Dat aangehouden worden de vele vermoeide en hongerige schapen, die geen herder hebben, armen van geest, die geen licht meer zien, gevangenen, die hier de vrijheid vinden en dorstigen, die hier gelaafd worden.

Het koninkrijk Gods in onze gemeenten, ook voor onze jongens en meisjes, want die staan nog voor alles.

Laten wij allen, ook de ambtsdragers, soms zo vermoeid door schier onoplosbare verwickelingen, onze harten tot Hem verheffen: „O, grote Zaaier, blijf onder ons Uw Woord zaaïen en doe ons liever alles verdragen dan dat wij U in deze arbeid zouden belemmeren. Gij, die de wasdom geeft, geef ons het geduld en de standvastigheid om daarop te wachten. Gij, die altijd de Redder van Uw

volk zijt geweest, wil ook thans onze Verlosser zijn, opdat we niet omkomen, terwijl we allen meenden gelijk te hebben. Laten onze professoren en studenten bekwaamd worden om met Uw goede zaad echte, levende gemeenten des HEREN te mogen bouwen. Geef dat jonge mannen, die dit wel gaarne zouden willen doen, door onze zonden niet afgeschrikt worden en de gemeenten straks te weinig herders zouden hebben. Dan zou de Boze triomferen over ons en onze kinderen. Zend arbeiders in Uw oogst”.

Welke zonden zijn er in de wereld, die onder ons nooit gevonden worden?

Nochtans zijn we de wereld niet, maar de gemeenten des Heren.

Maar zoals een diamant slechts schittert als de zon erop schijnt, zo kunnen wij slechts schitteren als het welbehagen des HEREN over ons straalt.

P. K. Keizer.

P.S. Zo sprak ik precies op de Schooldag.

Na de „Schooldag”

De „Schooldag” is weer achter de rug. Reeds sinds jaren zijn de duizenden naar Kampen getrokken om deze dag te „vieren”. Steeds vraagt men zich af: zal de belangstelling niet verminderen? Het is toch een heel ding een meestal lange reis naar Kampen te maken, daar een viertal toespraken te horen — dat doen verreweg de meeste Schooldagbezoekers! — om dan weer naar huis te gaan. Maar neen, elk jaar komen de broeders en zusters weer teug.

We mogen en moeten daar dankbaar voor zijn. In een wereld die hunkert naar sport en vermaak is dat iets heerlijks, iets wonderlijks. In dat bezoek openbaart zich ook de liefde en de trouw van duizenden voor de Kerk en de School. Dat is een kostbaar goed. Het Woord van God is, als het goed is, de **grondslag** van de School. Maar het gelovige volk is er het **fundament** van. En ook zonder dat fundament kan de School niet leven.

Of er geen gevaren zijn aan een Schooldag? Zeker. En wie dicht bij de Schrift leeft kent ze, vooral als hij ook het eigen hart een beetje kent.

Er is in ons, om dat alleen maar te noemen, de onuitroeibare neiging tot hoogmoed om wat we zélf menen te zijn, zélf menen te kunnen, zélf menen bereikt te hebben. En die hoogmoed is het gevaarlijkste als ze zich uitleeft met wat God in zijn genade aan ons geeft. We kunnen hoogmoedig zijn met Gods Woord, zijn kerk, de wedergeboorte, onze christelijke activiteiten en de resultaten daarvan. Als we dan zingen: Gij toch, Gij zijt de roem, de kracht van onze kracht, kan God daarin horen meeklinken: Wij toch, wij zijn Uw roem, de kracht van Uwe kracht. Zulk een hoogmoed is altijd zondig en dwaas. Maar zeker in de kerkelijke situatie die wij beleven.

Het is een bewijs van de ware bloei der kerk, ook van een ware reformatie, als het gevaar van deze hoogmoed wordt gezien en erkend en er rusteloos tegen wordt gewaarschuwd.

Als Calvijn zichzelf ziet temidden van zijn

broeders, die dagelijks het gevaar lopen verbrand te worden om der wille van het Evangelie, schrijft hij: „Welk een armzalige en verachte mensjes wij zijn, zijn wij ons zeer wel bewust, namelijk voor God ellendige zondaars en voor de ogen der mensen de aller-verachtste; indien men wil, uitwerpselen en wegwerpselen der wereld, of zo men nog iets verachterlijkers kan noemen; zodat er niets overblijft waarop wij bij God mogen roemen dan alleen zijn barmhartigheid, door welke wij zonder enige verdienste onzerzijds tot de hoop op de eeuwige zaligheid worden aangenomen.”

„Onze grootste vijanden, schreef Van den Bergh vlak na de Doleantie, zijn thans onze geestelijke. Wij pronken zoveel meer met onze rijke collecten en grote schuren, dan dat wij letten op de ware kenmerken dergenen die „Van de Kerk” zijn —, namelijk „het geloof en wanneer zij, aangenomen hebbende de enige Zaligmaker Jezus Christus, de zonde vlieden en de gerechtigheid najagen, de ware God en hun naaste liefhebben, niet afwijken noch ter rechter- noch ter linkerkant en hun vlees kruisigen met zijn werken”. Hoog nodig is dunkt mij verootmoediging en levend geloof, ook als wij in de enge weg gaan. En ach, hoe zwak is ons vlees...

Laat ons niet de verleidelijke maar gevaarlijke taktiek volgen van de fouten onzer tegenstanders breed uit te meten, die onzer geestverwanten te verzwijgen of te verontschuldigen. Laat ons doorzoeken onze drijfveren. Wij berekenen nog te veel, laten te weinig aan de Heere over.”

Ja, aan deze gevaren moeten we steeds denken. Ook in verband met de „Schooldag”. Bij de voorbereiding ervan. En bij het beleven ervan. Ook als we ons daarna afvragen: wat heeft de HERE ons daarmee en daarop gezegd en wat hebben wij daarmee gedaan?

Als we dat doen, maar dan ook alleen, zal onze Schooldag een zegen zijn voor de Kerk en de School en ook voor ons persoonlijk.

C. V.

Nommensen

I

Het is een opmerkelijk zendeling, die men citeert en als autoriteit aanvoert in een parlamentsdebat. Dat is zendeling Nommensen overkomen. In de vergadering van de Tweede Kamer van de Staten Generaal van 17 november 1905 sprak, naar aanleiding van de pacificatie van de Sumatra, de afgevaardigde van Limburg Stirum het volgende: Dezer dagen sprak ik den heer dr Nommensen, die daar jarenlang zendeling is geweest en nu op 't punt staat er heen terug te keren. Hij zeide mij dat hij met den vader van den tegenwoordigen Singa Mangaradja vriendschappelijke betrekking had onderhouden, en dat deze laatste tot hem het verzoek had gericht, zijn zoons te willen opleiden op de

school voor zoons van inlandse hoofden, die de zending daar heeft. Dr Nommensen antwoordde, dat hij bereid was dit toe te staan, indien de vorst zich eerst aan het Nederlandsche Gouvernement wilde onderwerpen”.

Vier dagen later wordt hij, in hetzelfde debat, ook aangevoerd als autoriteit door de heer van Bylandt. „Naar dr Nommensen, dezelfde die de heer van Limburg Stirum l.l. Vrijdag geciteerd heeft, mij meedeelde, heeft men daar zoveel gedaan voor de scholen, dat uit niet geannexeerde landen, ver daar vandaan de hoofden naar hem gekomen zijn en gezegd hebben: wij hebben een school gebouwd; zend ons nu een onderwijzer. Daar aan kon veelal geen gevolg gegeven worden wegens gebrek aan inlandse Christen-onderwijzers”.

In zijn beantwoording van de sprekers zegt op 22 november de minister van koloniën, Fock, het volgende: „Ik heb ook het voorrecht gehad den heer Nommensen te ontmoeten en verklaar met genoegen te hebben kennis gemaakt met dien edelen grijsaard, die sedert 1861 in de Bataklanden vertoefd heeft en na kort verblijf alhier, op 73-jarige leeftijd opnieuw daarheen trekt. Ik heb van hem een gunstig getuigenis gehoord van ons optreden aldaar, wat tot grote tevredenheid der bevolking aanleiding gaf”.

Deze edele grijsaard werd gedurende datzelfde verblijf in ons land, waarin hij dus sprak met de heren van Limburg Stirum, van Bylandt en met de minister van koloniën, ook in een langdurige audiëntie ontvangen door koningin Wilhelmina.

Voor iedereen die gevoel heeft voor de geschiedenis als medespeler is het al verwonderlijk actueel het debat uit die jaren over de pacificatie van de Bataklanden te lezen. Heel de vraag naar de zin en waarde van ons koloniaal verleden komt daarin aan de orde. Van de kant van de oppositie pleitte men ervoor de Bataks met „rust” te laten. Ze waren immers op hun manier gelukkig. Terwijl de regering wees op het heil van de bevolking. Nommensen, die onbetwist een autoriteit was, steunde het standpunt van de regering.

Tegelijk is daarmee ook weer de vraag gesteld of het voor de zending een voordeel of nadeel is (geweest) min of meer aan te leunen tegen het blanke gouvernement. Strekte dat tot bevordering van de evangelieprediking of niet?

Het feit dat dr Nommensen in dit debat deze rol kon spelen maakt wel duidelijk dat we met een opvallende figuur te doen hebben. Dat is tijdens zijn leven al erkend. Bij zijn 50-jarig ambtsjubileum ontving hij, een Duitser, de onderscheiding van officier in de orde van Oranje Nassau. Met grote plechtigheid werd deze onderscheiding aan hem uitgereikt. Toen hij naar de Bataklanden vertrok verkeerden die landen in de volslagen duisternis van het heidendom. Toen hij stierf waren er meer dan 180.000 christenen. Zulke omwentelingen zijn in de geschiedenis van de zending uitzondering. De geschiedenis van de Batakzending is in veel opzichten tegelijk ook de geschiedenis van Nommensen. Hij behoort tot de „grote” zendingsfiguren. Het loont dan ook op alle manieren de moeite, nu het dit jaar 100 jaar geleden is, dat hij voet aan wal zette op Sumatra zich te verdiepen in zijn levenswerk.

Moeilijkheid.

Het is intussen nog niet zo gemakkelijk een indringend levensbericht over hem samen te stellen. Zeker, er is veel over hem en zijn werk bekend. Maar bijna overwegend uit de mond van anderen. Hij was geen man van de pen. Hij was geen briefschrijver. „Samenhangende opstellen of boeken voor de zendingsgemeente bestaan niet van zijn hand”. Het zou wellicht de moeite lonen al zijn brieven die hij vanuit Sumatra naar het bestuur van de Rheinische Mission gezonden heeft systematisch door te lezen. Nu zijn we afhankelijk van wat over hem geschreven is, is kennelijk ook weer onderling afhankelijk.

Onze belangrijkste bron is dr Joh. Warneck. Deze heeft nog tegelijk met Nommensen onder de Bataks gewerkt, is een tijd lang Ephorus van de Batakzending geweest en een tijd lang directeur van het Rijnse Zendingsgenootschap. Hij heeft geschreven: D. Ludwig I. Nommensen, Ein Lebensbild”. Van het jaar 1919. Niet minder belangrijk is van zijn hand „Sechzig Jahre Batakmission in Sumatra” uit het jaar 1925.

De hoofdzaken van Nommensen's leven vermeldt ook J. N. Bieger in zijn artikel „Ludwig Nommensen, de apostel der Bataks” in het bekende boek „De Kruisvlag in top”. Ook Coumou en Heertjes geven goede informatie in hun „Handleiding voor zendingsonderwijs”.

Het is Warneck die meedeelt dat Nommensen geen man van de pen was en geen briefschrijver. Hij is bij zijn onderzoek ook al op deze moeilijkheid gestuit. Maar Warneck had dan toch het grote voordeel hem zelf gekend te hebben. Warneck vindt Nommensen een gecompliceerde persoonlijkheid. Dat zijn grote figuren vrijwel altijd. Hij is vol bewon-

dering voor Nommensen, maar hij heeft ook wel critiek. Beide zaken maken hem als gids des te betrouwbaarder.

Soms is Warneck's critiek zowel irriterend als amusant. Zo maakt Warneck voor ons Nommensen des te sympathieker als hij meent Nommensen te moeten verontschuldigen over zijn gebrek aan enthousiasme over het uitbreken van de eerste wereldoorlog. Nommensen's zoon Nathanaël neemt als vrijwilliger dienst in het Duitse leger. Nommensen is daartegen. Warneck zegt daarover dan: „Om dat te begrijpen moet men bedenken dat Nommensen's geboorteland gedurende zijn jeugd Deens was en eerst Duits werd, als hij al lang op Sumatra is. Duits-nationaal gevoel heeft hij eigenlijk niet gekend en van de geestdrift, die in de zomer van 1914 Duitsland's zonen aangreep heeft hij zelfs geen vermoeden gehad”. Wij weten intussen wat we van Teutoonse geestdrift voor het uitbreken van een oorlog moeten denken. De christen Warneck kennelijk niet, gezien zijn snorkende taal daarover.

Levensloop

In het jaar van de Afscheiding 1834 werd Ludwig Inger Nommensen geboren op het eiland Nordstrand, toen nog Deens bezit. Een waddeneiland. Zijn vader was sluiswachter. Zoals in die tijd bijna alle beroepen van de „mindere man” slecht betaald werden, werd ook Ludwig's vader slecht betaald. Nommensen is ongegroeid in armelijke omstandigheden. Zijn vader stierf reeds in 1848, met als gevolg dat de zorg voor het gezin voor een groot deel op de enige zoon ging drukken. Nommensen had geen broers. Wel drie zusters.

Op 12-jarige leeftijd beschadigt Nommensen bij het spel zijn beide benen. Hij is lang ziek. Hij bracht zijn dagen met lezen door. In de Bijbel. Een ander boek zal er wel niet geweest zijn. Onder invloed daarvan belooft hij, als hij beter mag worden, zendeling te worden.

Maar er was geen sprake van dat hij zich kan onttrekken aan de zorg voor zijn moeder en zusters. Hij moet zorgen. Achtereenvolgens is hij ganzenhoeder, schaapherder, rietdekkersleerling en boerenarbeider.

Warneck beschrijft hem als een wilde jongen, die geen zin had in werken. Wild, maar begaafd. Het is niet erg waarschijnlijk dat hij lui van aard was, gezien zijn verdere levensloop. Het ligt meer voor de hand de verklaring te zoeken in het feit dat hij geen werk had dat paste bij zijn aard en aanleg.

Warneck verklaart zijn taai doorzettingsvermogen uit zijn friese aard. Nu zal er ongetwijfeld wel gesproken kunnen worden van bepaalde volkskarakters, maar ik vraag me altijd af, als ik zulke verklaringen lees, waar de grens ligt met de ras-, bloed- en bodemtheoriën van het nationaal-socialisme. Bij die verklaringen via volkskarakters zal in ieder geval wel tamelijk veel onzin zijn.

Als Nommensen 20 jaar is krijgt hij van zijn moeder toestemming om zendeling te worden. Blijkbaar is zijn zorg voor het gezin dan niet zo hard meer nodig. Hij poogt zendeling te worden op een tamelijk naïeve manier. Zonder enige voorbereiding tracht hij aan te monteren op een schip om goedkoop ergens in het heidenland terecht te komen. Als hij er is, wil hij dan gaan prediken. Dit plan mislukt. Dan oefent hij noodgedwongen eerst weer het beroep van boerenarbeider uit. Daarna hulponderwijzer. In die dagen ook geen baantje om rijk van te worden, zelfs geen baantje, waarbij men veel kennis oordeed. Hij moest voor de bovenmeester de koeien melken, de stal schoon houden, de school aanvegen, de borden schoonmaken en dan ook nog in de laagste klassen een beetje helpen bij het onderwijs. Langer dan één winter duurde dat niet. Toen werd hij weer ontslagen. Hij krijgt echter weer een baantje als onderwijzer in het plaatsje Gottesoog. Een school-inspecterende dominee raakt met hem aan de praat en ontdekt zijn verlangen om zendeling te worden. In dat gesprek blijkt dat Nommensen nog nooit gehoord heeft van de mogelijkheid van een zendingsopleiding. Het resultaat is dat de predikant hem een jaar lang les geeft in Duits, Engels en Latijn.

Nommensen meldt zich aan voor de zendingsschool te Barmen van het Rheinische Missionsgesellschaft. De eerste keer weigert men hem te aanvaarden. Een jaar later gaat

hij zich persoonlijk aanmelden. De zendings-inspector Wallmann vond dat bijzonder eigenwijs. En liet hem daarom maar twee uur voor de deur staan. Kerkvorsten-maniëren zijn er de eeuwen door in de kerk geweest. Maar dat twee uur wachten opende toch ook de deur voor hem. Want het geduld, waarmee Nommensen dat opnam, maakte indruk. En al was er dan niet direct plaats voor hem, men zocht een schoolbaantje voor hem in de buurt, Elberfeld, waardoor het mogelijk werd toch les te halen bij de Inspector. Anderhalf jaar later laat men hem toe als leerling van de zendingsschool. In 1861 aanvaardt hij zijn ambt als zendeling.

Langerak (Z.H.)

H. Amelink.

AANKONDIGING

In de serie Christelijk Perspectief zullen boeken verschijnen, die omvatten:

1. een heruitgave van verspreide en soms moeilijk verkrijgbare artikelen van de hoogleraren dr H. Dooyeweerd en dr D. H. Th. Vollenhoven;
2. publikaties afkomstig uit de door deze hoogleraren gevormde school van christelijke wijsbegeerte;
3. publikaties die verwant zijn met deze christelijke wijsbegeerte, maar die ofwel een afwijkend christelijk standpunt in de wijsbegeerte verdedigen ofwel buiten het directe gebied van de wijsbegeerte vallen.

Deel I van de serie is van Prof. dr H. Dooyeweerd en heet: **Verkenningen, in de wijsbegeerte, de sociologie en de rechtsgeschiedenis.**

Dit deel zal in september of oktober 1962 verschijnen. Het tweede deel volgt in december.

Deel II is van Prof. dr ir H. van Riessen. De titel is **Mens en werk.**

Dit deel bestaat uit:

1. Gereformeerde en gesecculariseerde beginnelen;
2. De christen en zijn werk;
3. Respect voor de mens in de samenwerking;
4. Waar gaat het eigenlijk om;
5. Vrijheid van onderwijs in het technisch tijdperk;
6. De christen-academicus en de wetenschap en
7. Kracht en zwakheid van het Europese denken.

Van de Redactie van Oosthoeks Encyclopedie werd toestemming verkregen om de meer dan 1000 artikelen die Prof. dr D. H. Th. Vollenhoven voor de laatste druk van deze encyclopedie schreef, te bundelen in enkele delen van de serie Christelijk Perspectief. Deze delen vormen dan een historisch wijsgerig woordenboek.

De prijs is f 5.80 los per deel en f 4.30 bij intekening.

Het benodigde aantal intekenaars om deze goedkope serie vol te kunnen houden, werd nog niet geheel bereikt. Vandaar dit nieuwe verzoek om rechtstreekse intekening. De redactie berust bij dr J. Stellingwerff, Haagbeuklaan 80 te Amsterdam. Particuliere intekening kan bij hem per briefkaart of brief geschieden. De uitgave wordt verzorgd door de N.V. Buijten & Schipperheijn, Valkenburgerstraat 106 te Amsterdam.

PERSSCHOUW

De rede van Dr. Bosch

De rede welke Dr. Bosch op de vergadering van de Persvereniging Opbouw hield heeft heel wat pennen in beweging gebracht. Dr. Bosch hoopt in ons blad op die reacties nader in te gaan.

Een geheel eigensoortige reactie kwam van het frisse Zwolse Jeugdblad „De Lantaarn”. Dat stelde Dr. Bosch namelijk bij monde van Dick T. Vreugdenhil een aantal concrete vragen met het verzoek daarop te antwoorden. Graag nemen we vragen en antwoorden in de Persschouw op:

Er is weer een steen gegooid in het toch al vrij woelige water van onze kerkelijke vijver. En dat kan helemaal geen kwaad, dat kan zelfs bijzonder goed zijn, als men zich maar niet kwaad laat maken, maar rustig de zaken waar het om gaat, doorspreekt.

Dr. J. Bosch heeft op een vergadering van de persvereniging „Opbouw” een referaat gehouden onder de titel „Blad en Jeugd”. Hier sprak hij over de verhouding van de jeugd van onze kerken tot het weekblad „Opbouw”. Verschillende andere bladen hebben gewezen op belachelijk maken van predikanten, caricatuurtekeningen en vechten tegen windmolens in dit referaat.

Het is met schroom, dat ik voor deze kwestie ook in „De Lantaarn” aandacht vraag. Dr. Bosch is immers een zeer geleerd man zodat het mij niet past te zeggen: daar en daar gaat U verkeerd. Bovendien wordt een zaak steeds ingewikkelder, naarmate er meer mensen over gaan schrijven.

Het gaat hier echter om de jeugd en om de kerkelijke pers. Daarom mag „De Lantaarn” deze zaak niet zonder meer naast zich neerleggen, als zij haar „kop” respecteert. Ik zou Dr. Bosch dan ook graag een paar vragen willen stellen, in de hoop, dat hij er op wil antwoorden.

1. Dr. Bosch stelt uitdrukkelijk, dat hij slechts een in-leiding wil geven in de problematiek van „Blad en Jeugd”, geen door-leiding of uit-leiding. Niemand moet dus een oplossing verwachten van die problematiek. Maar als Dr. Bosch spreekt van de problematiek van de jeugd, schuift hij dan eigenlijk niet de jeugd dingen in de schoenen, die in andermans schoenen thuishoren? Ik bedoel dit. Dr. Bosch schrijft, dat de jongeren van om de 20 bij voorkeur geen enkel kerkelijk blad lezen. Ik ken heel wat jongeren van die leeftijd, die regelmatig één of meer bladen doorkijken, niet van A tot Z lezen, maar toch in elk geval ongeveer weten wat er in staat. Ik ken er zelfs van nog geen 20 jaar, die zelf een abonnement hebben op een kerkelijk blad. Zijn dit nu bijzonder goede uitzonderingen, die de regel bevestigen? Ik weet ook wel, dat er veel jongeren zijn, die geen enkel kerkelijk blad inkijken, maar is dat onder veel ouderen ook niet zo? Is het percentage geen-kerkelijke-bladen-lezende-jeugd zo erg veel groter dan dat van de geen-kerkelijke-bladen-lezende volwassenen? Zo niet moeten we dan niet veel meer spreken van een gereformeerdeprobleem of van een mensheids-probleem, dan van een jeugdprobleem?

2. Dr. Bosch schrijft dat de ouderen de jeugd vervelen o.a. met „...een overschatting van kerkverband en theologie om van te ijzen”. Dat is een zware beschuldiging, die er om vraagt om geargumenteerde te worden.

3. Wat is existentieel luisteren naar een preek?

4. Dr. Bosch schrijft: „...de tijd is voorbij, dat de kerk beslag kan leggen op de jeugd door vereniging en krant. De krant komt er vandaag bij weinig jongeren meer bij, zo min als de vereniging”. Wordt ook hier de jeugd weer niet in een verkeerd daglicht gesteld. Zeker, het is zo, het percentage van de jeugd in onze kerken, dat naar een vereniging gaat, wordt steeds kleiner. Maar hoe staat het met het percentage volwassenen dat op een mannen- of vrouwenvereniging is? Heeft het excuus „geen tijd” bij hen meer geldigheid dan bij de jeugd?

5. Er wordt tegenwoordig in onze kringen nogal eens gezegd en geschreven, dat het fout is, dat de jeugd overal zo aan het woord komt. De jeugd wordt in de pers, voor de microfoon en voor de camera maar gevraagd haar mening te geven over de meest uiteenlopende onderwerpen. Dit zou dan fout zijn, omdat de jeugd maar wat in de ruimte zwamt, geen ervaring heeft en niet genoeg gestudeerd heeft. Daarbij wordt dan gedacht aan jeugdparlementen, radio- en televisie-programma's voor en door de jeugd en ook aan een jeugdblad als b.v. „De Lantaarn”. Daar staan we dan voor het probleem „Blad en Jeugd”. Moet de jeugd zwijgen in de pers? Moet de jeugd van rond de 20 passief toekijken naar wat zich in het kerkelijk leven afspeelt?

Of zal die jeugd zich, op allerlei manieren, en waarom niet in de pers?, bezig houden met de ontwikkeling van het kerkelijk leven, waarin zij leven moet, en dat helpen opbouwen?

6. Is het juist, als de diagnose van het ziekteproces in onze kerken — in dit geval dus het feit dat er een probleem „Blad en Jeugd” eventueel „Blad en Kerkleden” bestaat! — als volgt geformuleerd wordt: een chronisch gebrek aan enthousiasme voor de dienst aan God? Wat kan ik soms jaloers zijn, als ik het begin van Handelingen lees. Die geestdriftige menige van 3000 dopelingen. Wat ben ik soms jaloers op de geestdrift, die de volgelingen van „De 18” kenmerkt. 4500 mensen, die van alle kanten samen stromen naar het congres in Utrecht. Ik weet wel, dat het geen „heilige” geestdrift is, die hen bezielt. Misschien is het zelfs wel zonde om er jaloers op te zijn, maar toch....

7. Ik heb eens iemand horen zeggen: Het profetisch ambt ligt ons gereformeerden wel. We kunnen elkaar vaak goed „de waarheid” zeggen, maar het priesterlijk ambt, dáár mankeert nog wel wat aan. Wij weten vaak niet meer wat dienen is. Zelfs niet meer wat bidden is. Hierin ligt misschien het geneesmiddel van de ziekte van onze kerken en de oplossing van het probleem „Blad en kerkleden” evenals van het probleem „Vereniging en kerkleden”. Als wij elkander eens werkelijk gaan dienen door — met de ogen wijd open! — aandachtig te lezen, wat onze broeders (wat een mooi woord eigenlijk!) ons te zeggen hebben. Door niet na het lezen van de „Spiegel” en de „Prinses” geen tijd meer over te hebben voor de kerkelijke pers.

Als de volwassenen de kerkelijke pers volgen en er in het gezin ook over praten, dan zal de jeugd er vanzelf ook meer belangstelling voor gaan krijgen. Maar de jeugd heeft zelf ook een

verantwoordelijkheid in dezen. „Ik” moet nu gaan veranderen. Het „Ik” van u en van jou en ook van mij. Zou het helpen, zou het probleem dan de kerk uit zijn? Ik weet het niet, maar het valt in ieder geval te proberen.

Graag zullen we van Dr. Bosch antwoord ontvangen op onze vragen. Het lijken vaak retorische vragen, maar zo zijn ze echt niet bedoeld. Ik heb alleen geprobeerd zo duidelijk mogelijk te zijn, zodat de bedoeling van de vragen duidelijk is. Tot opbouw van het kerkelijk leven.

Dr. Bosch antwoordde als volgt:

Gaarne voldoe ik aan het verzoek op een aantal concrete vragen naar aanleiding van mijn in OPBOUW gepubliceerde causerie over Blad en Jeugd publiek te antwoorden.

De vragen 1 en 4 samenvattend, stel ik voorop dat ik de jeugd niets „in de schoenen heb willen schuiven”. De jeugd is niet slechter dan de ouderen. De schuld van de moeilijkheden, waarover ik sprak, ligt ook niet in de eerste plaats bij de jongeren. Maar het onderwerp was nu eenmaal Blad en Jeugd. Het ging om het (kerkelijke) blad als middel om (ook) de jeugd te bereiken. Over de inhoud van het blad, en niet minder over de vorm. En voorts...., en dat hebben de mij bestrijdende predikanten niet begrepen, of op zijn minst hebben zij er overheen gelezen — de kern van mijn betoog was dat de wereld waarin de jeugd opgroeit een totaal andere is dan die waarin wij ouderen zijn groot geworden, en dat het levenspatroon van de tijd nog snel wijzigt. Dat nu „ruikt” de jeugd het eerst. En welke jeugd? De jeugd die daar het meest aan bloot staat, en dat is in het algemeen de „studerende” jeugd, de middelbare-schooljeugd, en verder de fabrieksjeugd en de jonge mannen in het leger. Uit de eerstgenoemde nu komen in onze samenleving doorgaans de latere voorwerkers of voormannen of leiders of hoe U ze noemen wilt. Hoegenaamd geen betere mensen, maar wel mensen met gaven die hun brede invloed kunnen geven. Met die jeugd heb ik ruim 20 jaren omgegaan. Daarop zijn mijn ervaringen gegrond. In die zin is mijn voorstelling dus inderdaad eenzijdig. Bewust eenzijdig, als tekening van een groep die voor de toekomst van onze samenlevingsverbanden van veel belang is. Diegenen onder hen die het scherpst zijn, die straks wellicht leidende posities verwerven in maatschappij en kerk, hebben het vaak moeilijk vandaag.

(Zie vervolg op pag. 200)

KRITISCHE KRABBEL

Taal I

De Echo, een vermaard blad uit het nog vermaardere Land van Cuyk, bracht in de loop van dit jaar een advertentie uit St Agatha, meldende dat bij J. Broekmans aldaar werden gevraagd: „Zwarte bessenplukkers en pluksters.

Als ik des Heren Broekman's advertentie goed heb begrepen moesten de bessenplukkers beslist zwart zijn terwijl deze eis aan de pluksters niet werd gesteld. Zwart, dus bepaald neger- of althans negroïde typen. Koffiebruinen of saffraangelen wil genoemde fruitkweker aan zijn bessen niet hebben. Die zijn bepaald schadelijk voor het gewas, om het even of zij zwarte, rode of witte bessen dan wel kruisbessen plukken. Intussen blijft het raadselachtig waarom de pluksters niet van een bepaalde huidskleur behoeften te zijn. Op grond van mijn taalkundige analyse van het geval kom ik tot de conclusie, dat de zwarten aan de bessen zouden worden gezet, de pluksters van allemans gading aan de kersen. Men heeft het daar in St Agatha, in het land van Cuyk ver gebracht in de fruitteelt en het belooft in de toekomst veel voor het vaderlandse product. Ge kunt er straks amen op zeggen dat uw zwarte, rode of witte bessen, ook de edele kruisbessen, geplukt zijn door zwarten van het mannelijk geslacht, uw kersen, pruimen, appels en peren door dames en zulks in alle kleuren.

Taal II

In onze vakantie brachten we ook een bezoek aan Kampen en daarbij natuurlijk aan onze Theologische Hoogeschool. Let wel: niet „Hogeschool”, maar „Hoogeschool”. Met twee o's. Zo staat het boven de toegangsdeur van deze Heilige Stede. Het deed ons echt goed. Dat ze in Kampen aan al die nieuwerwetshigheid met de spelling niet mee doen. En dat ze daar nou 's niet zo progressief zijn. Dat ze de naam van de School nou nog eris ècht Hoog houden. En blijven bij de oude vertaling.

Toen we daaraan ons hart eens echt hadden opgehaald — dat magge we nou echt wel eens zo zeggen (zó, nieuwe spelling, maar dat is nu eenmaal ons broodje), werden we in het gebouw zelf allervriendelijkst ontvangen, maar ook rondgeleid. Eerst beneden. Toen boven. Alles was beneden netjes uitgelegd. Maar boven was dat niet nodig. Daar legde het zichzelf uit. Op een deur links van de trap stond: Greijdanus' Kamer. Een kwajongen, die bij ons was en weleens van Professor Greijdanus had gehoord, zei: „O, hier studeert natuurlijk Professor Greijdanus”. Welnee, jò, zei een oudere tijdgenoot: „Studeerde. Professor Greijdanus is immers al lang overleden”. Maar de vriendelijke heer, die ons rond leidde en de toelichtingen gaf, zei dat noch het een, noch het ander waar was. Wel natuurlijk dat Professor Greijdanus was overleden, maar dat bedoelde kamer nooit een werkvertrek van deze hoogleraar was geweest. Het bleek een speciaal vertrek voor speciale taalstudies te wezen en men had aan deze kamer de naam van Professor Greijdanus gegeven, „O”, zo zei de jongste, die niet tegen zijn verlies kon en zich daarom nu wreken wilde, „maar dan moet er ook niet staan: Greijdanus' kamer, maar Greijdanus-kamer of Greijdanskamer. Toen was het mijn beurt om mijn autoriteit in de waagschaal te werpen. Ik zei: „Jantje, doe niet zo eigenwijs. Ze zullen het aan een Hoogeschool” (met twee o's, maar dat zei ik er niet bij natuurlijk), „Ze zullen het aan een Hoogeschool toch beter weten dan bij jullie in de eerste klas van het lyceum. En Heren, die semietische talen en andere talen en moeilijke woorden leren aan de studenten, kennen natuurlijk ook nog wel nederlands”. Jantje hield zijn mond. De vriendelijke heer lachte.

Taal III

Dat Jantje van mij is een kleine treiteraar. M'n vrouw zegt altijd: dat het-ie niet van vreemden. Waarop ik altijd zeg: dat het-ie nèt niet.

Maar we zaten nauwelijks in de auto om uit Kampen weg te rijden — het voornaamste hadden we tenslotte gezien — of daar begint dat jong weer te zeuren. „Vader”, zegt ie, „leren de studenten hier moeilijke woorden?” Waarop ik: „Dat zei ik immers?” „Zo”, zei Jantje op die altijd treiterige manier, „dan weet ik waar onze dominee al die dure woorden vandaan heeft”. Zo'n... jong toch. „Maar”, zo teemde Jantje verder, „dan leren ze hier die woorden toch niet goed. Want laatst zei onze dominee dat hij altijd met Schilder consolidaar was. En ik heb het eens nagekeken. Maar còn-solidair dat is té moeilijk. Het moet solidair zijn. Solidair is genoeg. Ik zat me te verbijten.

„Als je nou je snuffert niet dicht houdt, dan trap ik je de auto uit”. Dat hielp. Tenminste... voorlopig.

Taal IV

Toen we weer thuis waren was m'n eerste greep naar mijn lijfblad. Maar Jantje zat er al in te neuzen Ik liet hem z'n gang gaan. Dat doet je als ouwer zijnde toch ook weer goed. Dat zo'n kind direct naar wat goeds grijpt. De kinderen vallen ook wel weer eens mee. Ik gaf m'n vrouw een knipoogje. En ze begreep. Het deed háár ook goed.

„Er is ook weer gauw schooldag” zei mijn vrouw. „Hoogeschooldag” verbeterde ik. En Jantje zei: „Ja, het staat ook in de krant. Maar het staat er fout. Er staat: „Theologische Hogeschooldag”. En d'r moet een streepje tussen die twee woorden”. Ik liep aan....

Maar m'n vrouw, die in die dingen altijd veel toegefelijker is dan ik, zei: „Toe laat 'm nou is effe”. „Ja, Moe”, treiterde toen dat jong, „d'r moet een streepje tussen. Want zo als het er nou staat betekent het dat er een Theologische dag wordt gehouden. Maar het is toch een dag van de Theologische Hogeschool? En dan moet er tussen die twee woorden een streepje: „Theologische-Hogeschooldag”.

Wat kun je toch een ellende aan je kinderen beleven. 's Avonds heb ik er met m'n vrouw over gepraat. En gezegd: Wat ik je smoes. Mien, de géést op dat lyceum deugt niet. Dat jong zit nou altijd alles af te kammen wat vrijgemaakt is. Frater.

(Vervolg van pag. 199)

Waarom, en hoe, dat heb ik willen tekenen. Ter waarschuwing en bescheiden onderwijzing. Dat er predikanten zijn die daar in hun beschermde en veelszins veilige plattelandomgeving nog niet van merken, zegt inzake de waarheid van mijn visie niets. Ik heb waarlijk geen leugentjes verteld. Over tien of twintig jaar zullen zij anders oordelen. Als voorlopig een theologen-aaï over het pastorale hoofd meer doet dan een eerlijk bedoelde misschien wat te gekruide waarschuwing van een man-uit-de-praktijk, kan ik slechts met een lichte verbazing prevelen: hoe potdicht zit ons kerkhuis toch voor wat er in de wereld heden gaande is.

Moeten de potdeksels er eerst afvliëgen, hui-zenhoog?

De Here beware ons!

Voor wat de overschatting van kerkverband en theologie (in onderlinge samenhang) betreft, moge ik verwijzen naar het mooie, pas verschenen boek van Ds. K. Doornbos: **Kerk-zijn en In-de-kerk-zijn**; en naar de in vele opzichten kostelijke boeken van Prof. Popma, getiteld: **Levensbeschouwing**.

Ik noem ook een recent voorbeeld uit de praktijk: is het niet in-droevig dat ds. Kurpershoek die door de kerk van Haarlem als zendeling uitgezonden zal worden, nu al langer dan een jaar met zijn gezin daarop moet wachten vanwege het geharrewar over zijn „kerkverbandelijke” positie? En is ook niet een onschriftuurlijke overschatting van het kerkverband de achtergrond van de schorsing van Ds. v. d. Schaft? Het laatste is nog zoveel erger dan het eerste.

Existentieel luisteren naar een preek: daarmee is bedoeld luisteren met je hele zijn, met je hele persoon, met je hârt. Als een preek je hart niet aanspreekt, kun je zo niet luisteren. Dan luistert je b.v. met je verstand alleen, koud, onbewogen; of zwerven je gedachten overal en nog ergens, wég van de preek. Dat kan aan de hoorder liggen, evengoed als aan de spreker, maar over dat laatste ging het. En daarbij is het verband tussen kerktâal en leven, onder meer, van niet te onderschatten belang.

Of een blad als „De Lantaarn” zin heeft? M.i. zeer zeker. Laat de jeugd haar eigen fris geluid geven. Mits uiteraard niet in het wilde weg. De jeugd heeft telkens weer een nieuwe kijk, is nog niet verzakelijk, verpolitiekt of arrivée. Zo goed als in een groot gezin de kinderen ook elkaar opvoeden, kan ook in wijder verband de jeugd ten zegen zijn.

Uitstekend lijken mij b.v. in het juli-nummer het eerste en het laatste stuk. Terwijl ook de stem van de reserve-luitenant waard is gehoord te worden.

De beide laatste vragen vat ik bij de beantwoording graag weer samen. Inderdaad: het christelijk leven is dienen, bidden, helpen, geven; dan komt het profetieren vanzelf. Dít leven, in of buiten het „bijzondere ambt”, trotseert ieder tijdsgebeuren, trotseert armoede (door een heel wel mogelijk omslaan van de huidige welvaartsituatie), atoomoorlog, bezetting of ballingschap in een of ander Syberisch oord. Dit leven alleen kan de kerkelijke verhoudingen saneren, meer concreet: de verhouding ook tussen de bonden, en die tussen de bladen. Wat niet wegneemt dat ook zonder kerkelijke bladen en zonder jeugdbonden de kerk wel léven kan. Misschien zelfs beter? De toekomst kon dat wel eens leren. Nood leert bidden, helpen, geven. Rijkdom niet. En gestraft zullen wij zeker worden, omdat wij onze rijkdommen niet delen met de naakten en hongerenden in deze wereld.

Bij deze toekomstverwachting leeft de jonge kerk, biddend om de vrede in Jeruzalem, in de liefde die blijft, en bindt.

KERKNIEUWS

NIEUWE INSCHRIJVINGEN THEOL. HOGESCHOOL

Vanwege de sennaat van de Theologische Hogeschool wordt bekend gemaakt dat aan het begin van de cursus 1962-1963 voor het eerste werden ingeschreven:

- 4 studenten voor het propaedeutisch-examen
- 3 studenten voor het doctoraal-examen.

INTREDE Ds. H. DE JONG TE WAGENINGEN

Met dankbaarheid en blijdschap heeft de gemeente te Wageningen in Ds. H. de Jong een eigen Herder en Leraar van haar Heer en Opperbisschop mogen ontvangen!

Zondag 30 september 1962 was dan ook voor Wageningen een feestdag. In de morgendienst is Ds. de Jong bevestigd door Ds. G. Roukema van Ede. Ds. Roukema bediende vooraf Gods Woord uit Johannes 21 : 1-14; de openbaring van de opgestane Heer Jezus Christus aan Zijn discipelen in de z.g. wonderbare visvangst aan het meer van Tiberias.

In de middagdienst deed Ds. de Jong zijn intrede met de Woordbediening over Ezechiël 33 : 1-9. De HEERE Die onheil en gericht komt brengen stelt Zelf een wachter aan om Zijn volk te waarschuwen en te getuigen voor Gods gericht

en van de ontkoming eraan door het geloof in Jezus Christus de Opperste Bisschop der kerk en de Verlosser der wereld.

Na beëindiging van de dienst is Ds. de Jong welkom geheten en toegesproken door de praeses van de kerkeraad. Verder is er gesproken door afgevaardigden van de Classis Arnhem, de kerken te Wolfheze, Ede, Veenendaal en Gees. De kerk te Tiel-Zaltbommel, het gemeentebestuur gemeente Wageningen, de Gereformeerde Gemeente te Wageningen en de Christelijk Gereformeerde kerk te Bennekom waren vertegenwoordigd door afgevaardigden.

Ds. H. de Jong is de eerste Gereformeerde predikant van Wageningen na de Vrijmaking. Hij is geboren te Alblasterdam op 8 febr. 1932 en op 2 aug. 1959 is hij zijn ambtswerk als Dienaar des Woords begonnen in de gemeente te Gees. Ds. H. de Jong is kandidaat in de Semietische Letteren; zijn tijdelijk adres te Wageningen is: Borneostraat 24. Telefoonno: 4389 (08370).

AFSCHEID EN INTREDE

Zondag 16 sept. j.l. nam Ds. H. de Jong afscheid van de kerk te Gees wegens vertrek naar Wageningen met een predikatie over 1 Cor. 4 : 3-5. Hij werd toegesproken door Dr. E. Klaassen namens kerkeraad en gemeente, Ds. Joh. Francke namens de clasis Hoozevee en door de burgemeester van Oosterhesselen.

Ds. de Jong deed op 30 sept. intrede in Wageningen na bevestiging door Ds. G. Roukema van Ede.

Op dezelfde zondag, 30 september, nam Ds. M. Janssens wegens bekomen emeritaat afscheid van de gemeenten Lutten a. d. Dedemsvaart en Gramsbergen. Tegen einde oktober denkt Ds. Janssens zich te vestigen in Den Ham (Ov.).

HERUITZENDING Ds. KLAMER

Op donderdagavond namen de kerken uit het ressort Utrecht afscheid van Ds. J. Klamer, die na zijn verlofperiode opnieuw is vertrokken naar het zendingsveld op Nieuw-Guinea (Kagawit). Het woord werd gevoerd door Ds. J. J. Arnold van Amersfoort-West, Ds. C. J. Smelik van Bunschoten-Spakenburg en door Ds. Klamer zelf. Zaterdag 29 september, 's avonds 7 uur, vertrok Ds. Klamer van Schiphol per vliegtuig naar zijn arbeidsterrein.

Ds. J. F. WIJNHOUDE MET EMERITAAT

Daar een ziekteverlof van drie maanden geen verbetering in zijn gezondheidstoestand bracht, heeft Ds. J. F. Wijnhoud van Den Helder zich genoodzaakt gezien emeritaat aan te vragen. De kerkeraad heeft met approbatie van de classis Alkmaar-Zaandam dit emeritaat verleend met ingang van 1 oktober. Ds. Wijnhoud diende vanaf 15 jan. 1956 de kerk van Den Helder. Tevoren was hij predikant in Middelstum, waar hij op april 1945 in het ambt bevestigd werd, Breukelen en Haarlemmermeer-Oostzijde.

CLASSIS NOORD-BRABANT-LIMBURG

De clasis Noord-Brabant-Limburg van 5 sept. j.l. besloot met algemene stemmen de brief, die op 9 februari j.l. aan de kerk van Bunschoten-Spakenburg werd verzonden, niet langer voor haar rekening te nemen. „Het is begrijpelijk, dat met name de zinsnede „...als onkunde of boosheid...” aanleiding heeft gegeven tot misverstand en gegriefdheid. Deze vergadering beurt, dat deze woorden gebezigd zijn, en wil met nadruk verklaren, dat zij overtuigd is van de goede bedoelingen van en oprechte verontrusting bij de kerkeraden, die bezwaren in dienden.”

Er werd een commissie benoemd bestaande uit de brs. Ds. van de Brink, oud. De Jong, oud. Van Katwijk, Ds. Smouter en Ds. Vreugdenhil, welke commissie een concept-antwoord met schriftelijke toelichting zal voorbereiden.

OOSTELIJK FLEVOLAND

Zoals in het schrijven aan alle kerkeraden reeds bericht werd, is de raad van de Gereformeerde Kerk te Oostelijk-Flevoland gaarne bereid, op gemeenteavonden of andere samenkomsten een lezing te doen houden, teneinde meer bekendheid te geven aan de kerkelijke ontwikkeling in de Zuidelijke-IJsselmeerpolders.

Om te voorkomen dat meerdere aanvragen voor dezelfde datum binnenkomen, wordt verzocht thans zo spoedig mogelijk de data te willen vaststellen en deze te zenden aan de scriba: J. J. Korthuis, Middenweg 5 te Roggebotsluis (post Kampen), tel. 03210-640.

RESTAURATIE KERK ZUIDHORN

De gemeente van Zuidhorn nam in een feestelijke samenkomst haar 84 jaar oude kerkgebouw, dat door een grondige restauratie een algehele verjongingskuur heeft ondergaan, opnieuw in gebruik. De leiding berustte bij Ds. L. W. G. Blokhuis, terwijl verder het woord werd gevoerd door Zr. Meerveld namens het comité van het verjaardagsfonds, de heer A. M. Douma als voorzitter van de bouwcommissie en de heer Veldkamp namens het architecten-bureau Wiersma-Veldkamp te Bedum. De zangvereniging o.l.v. de heer Brands, een blokfluit-trio, een solozangeres en een zangduet luisterden met muzikale bijdragenhet programma op. Het slotwoord werd ge-

sproken door de voormalige pastor loci Ds. R. Houwen van Hattem.

De restauratie omvatte niet alleen de volledige vernieuwing van het kerk-interieur, maar ook de bouw van een grote garderobe, een kleine vergaderzaal, keuken en toiletten. Alles werd in passende kleuren geschilderd, de verlichting voldoet aan alle eisen, de kansel is aangepast aan het orgel, terwijl rondom het gehele gebouw tegels zijn gelegd.

GEVONDEN VOORWERPEN SCHOOLDAG

Op de Theologische Hogeschooldag 1962 werden als gevonden voorwerpen op het bureau van pedel bezorgd:

„Zetka” dundruk bijbel met handgreep verguld op snee, 1 paar witte dameshandschoenen, 1 paar glace dameshandschoenen beige kleur, één blauw met grijs gestreepte damessjaal, één plastic regenjas kleur donker blauw.

Te bevragen aan het bureau van de pedel, Broederweg 15, Kampen.

OPBRENGST COLLECTES SCHOOLDAG

De totale opbrengst van de collectes (met inbegrip van een gift groot f 1.000.— en een gift groot f 2.000.— beide bestemd voor de Theologische Hogeschool), welke gehouden zijn op de Theologische Hogeschooldag 1962 bedraagt f 12.388.46.

ADRESSEN

Zeist: In afwijking van wat wij tevoren publiceerden, delen wij thans mee, dat het adres van de scriba is: B. Krol, Laan van Cattenbroeck 71 te Zeist (tel. 03404-3193).

Utrecht N.W.: Scriba W. L. Verschoor, Graadt v. Roggenweg 73 II, Utrecht.

Ermelo: Penningmeester Geref. Kerk E. Smit, Ericalaan 11, Ermelo.

Ds. G. Zomer, H. W. Mesdagstr. 61, Groningen, tel. 05900-29931.

Ds. H. v. Ommen, Hoogklei 14, Winschoten, girono. nu 839679.

Scriba **Amersfoort-Centrum:** P. J. Hoogendonk, Surinamelaan 101 c, Amersfoort (tel. 0390-7754; met nov./dec. 17754).

Scriba **De Bilt:** T. Valkema, Platolaan 90, post Bilthoven.

KORTE NOTULEN

van de vergadering van de Curatoren der Theologische Hogeschool op 20 september 1962 in het gebouw van die School te Kampen.

1. Alle Curatoren waren aanwezig en van de Hoogleraren de Professoren Dr. L. Doekes, H. J. Schilder, J. Kamphuis. Prof. C. Veenhof is wegens ongesteldheid afwezig, terwijl Prof. Dr. H. J. Jager voor het eerste deel der vergadering verhinderd is.
2. Na behoorlijke opening der vergadering werden de notulen van de vergadering van 8 juni 1962 gelezen en vastgesteld.
3. Ingekomen:
 - a. Een geboorte- en ondertrouwbericht, welke de secretaris reeds beantwoordde, en waarop een dankbetuiging werd ontvangen;
 - b. Een exemplaar van „De Wachter”;
 - c. Accountantsrapport 1961, dat in handen van twee Curatoren wordt gegeven voor nader onderzoek;
 - d. Een klacht van één der Kerken; na brede discussie wordt besloten aan de adresserende kerkeraad te antwoorden, dat zijn klacht thans niet in behandeling kan worden genomen;
 - e. Een vertrouwelijke brief van de P.S. Drenthe 1962, welke ook aan de Classes was gezonden; en daarbij drie vertrouwelijke brieven van drie Classes. Na korte bespreking worden deze stukken eerst aan de Senaat der Hoogleraren in handen gegeven ter fine van advies.
4. Rondvraag:
 1. Voor de aanschaffing van een projectiescherm stellen Curatoren pl.m. f 150.— beschikbaar uit het fonds „Lectoraat Semitica”.
 2. Nadat de aanwezige Hoogleraren de vergadering hebben verlaten zetten de Curatoren haar buiten hun aanwezigheid voort ter behandeling van een klacht van een hunner. Na het uitspreken van het dankgebed bij monde van Ds. J. Meester, sluit de President de vergadering.

Voor de Curatoren,
J. van Bruggen, Assessor.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij